

КУЛЬТУРА

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА

WWW.KIMPRESS.BY

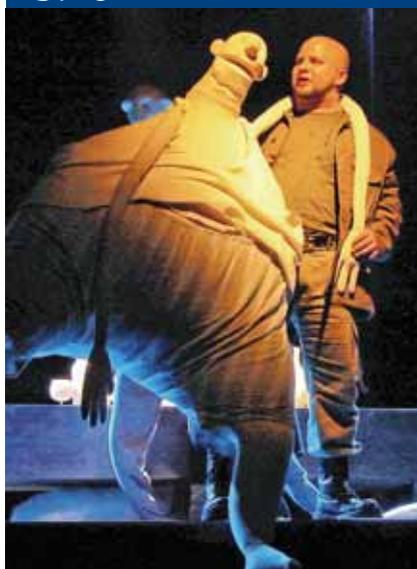
С. 5

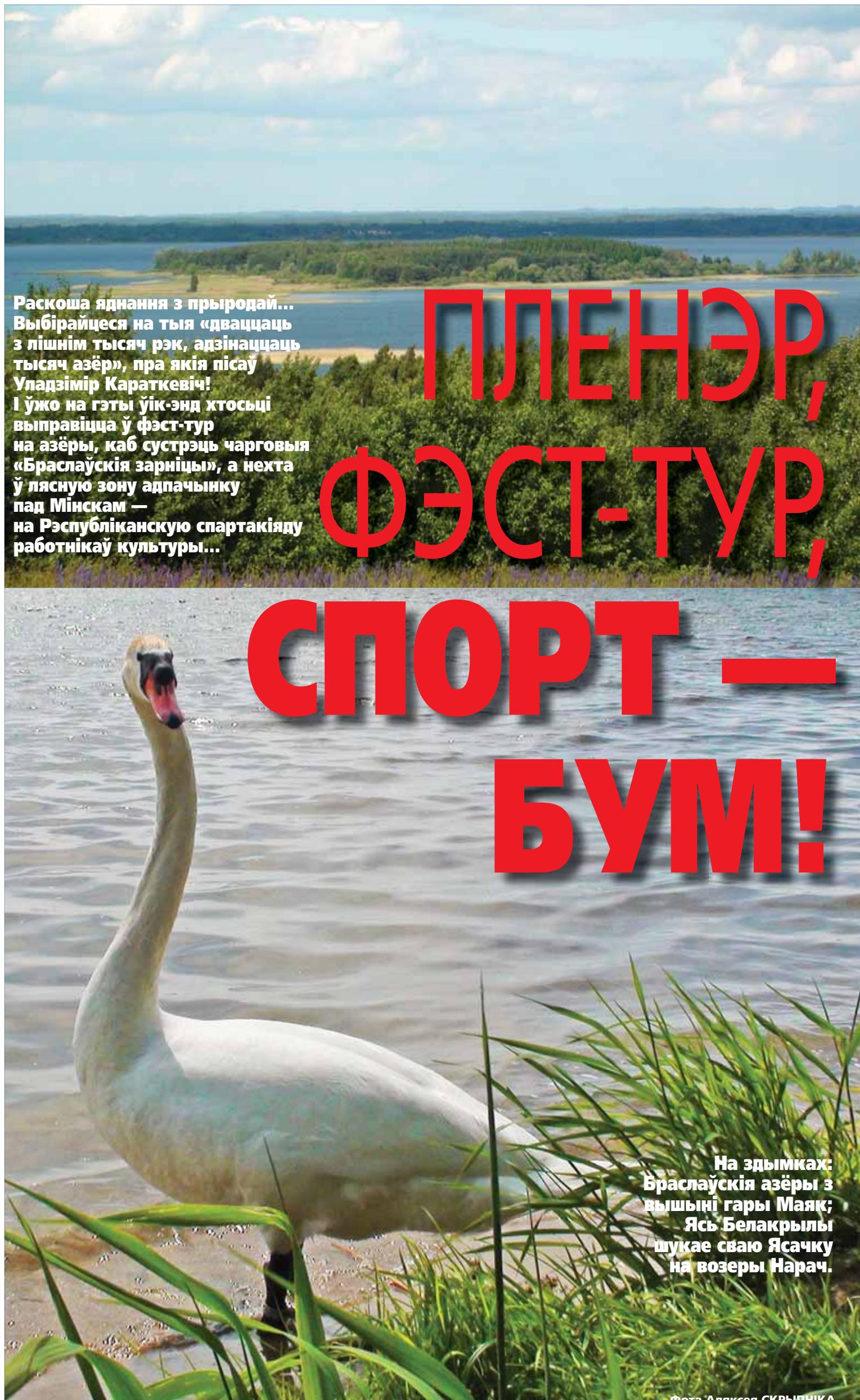
С. 9

С. 6

С. 7

Раскоша яднання з прыродай...
Выбірайцеся на тэа «дваццаць
з лішнім тысяч рэк, адзінаццаць
тысяч азёр», пра якія пісаў
Уладзімір Караткевіч!
І ўжо на гэты ўік-энд хтосьці
выправіцца ў фэст-тур
на азёры, каб сустрэць чарговыя
«Браслаўскія зарніцы», а нехта
ў лясную зону адпачынку
пад Мінскам —
на Рэспубліканскую спартакіяду
работнікаў культуры...

ПЛЕНЭР, ФЭСТ-ТУР, СПОРТ — БУМ!

На здымках:
Браслаўскія азёры з
вышыні гары Маяк;
Ясь Белакрылы
шукае сваю Ясачку
на возеры Нарач.

Плён працы і высокі прафесіяналізм

Як паведамляе Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, работнікі розных сфер уганараваны дзяржаўнымі ўзнагародамі за шматгадовую плённую працу, высокі прафесіяналізм, значны асабісты ўклад у развіццё розных сфер краіны, у тым ліку і культуры. Адпаведны Указ 3 чэрвеня падпісаў Кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка.

Сярод дзеячаў культуры, што атрымалі ўзнагароды, — вядучы майстар сцэны Тэатра-студыі кінаакцёра Нацыянальнай кінастудыі “Беларусьфільм” Уладзімір Гасцюхін і загадчык кафедры манументальна-дэкаратыўнага мастацтва Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў Уладзімір Зінкевіч. Яны ўганараваны ордэнам Францыска Скарыны.

Восем чалавек удастоены медаля Францыска Скарыны. Сярод іх — рэжысёр-пастаноўшчык Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы Аляксандр Гарцуеў і артыст вышэйшай катэгорыі таго ж ка-

лектыву Ігар Дзянісаў, артысты — вядучыя майстры сцэны Рэспубліканскага тэатра беларускай драматургіі Ганна Маслоўская і Галіна Чарнабаева, а таксама загадчык мастацкага аддзялення Дзяржынскай дзіцячай школы мастацтваў Уладзімір Шчарбін.

Ганаровае званне “Заслужаны артыст Рэспублікі Беларусь” прысвоена вядучым майстрам сцэны Тэатра-студыі кінаакцёра Нацыянальнай кінастудыі “Беларусьфільм” Уладзіміру Грыцэўскаму, Анатолю Цярпіцкаму і Пятру Юрчанкову. Заслужаным дзеячам мастацтваў Рэспублікі Беларусь стаў загадчык кафедры скульптуры Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў Уладзімір Слабодчыкаў.

Акрамя таго, Кіраўнік дзяржавы падпісаў распараджэнне, у адпаведнасці з якім Падзяка Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь аб’яўлена шатраі работнікаў розных сфер.

“Лістапад” пачынаецца ў чэрвені

3 5 па 12 лістапада ў Беларусі пройдзе XVIII Мінскі міжнародны кінафестываль “Лістапад”. А 8 чэрвеня пад старшынствам намесніка Прэм’ер-міністра краіны Анатоля Тозіка ва Урадзе краіны адбылося пасяджэнне арганізацыйнага камітэта кінафестывалю.

Як паведамілі ў прэс-службе Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь, на пасяджэнні прадстаўнікі Міністэрства культуры, Мінгарвыканкама, дырэктары “Лістапада” далажылі віцэ-прэм’еру аб зробленай падрыхтоў-

чай працы па арганізацыі фестывалю. У прыватнасці, гаворка ішла аб распрацоўцы плана арганізацыйнага і матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння падрыхтоўкі і правядзення мерапрыемстваў “Лістапада”. Таксама былі разгледжаны пытанні аб мэтазгоднасці заснавання дадатковых прызоў (намінацый) кінафестывалю, неабходнасці зацвярджэння праграмы дырэкцыі форуму, павелічэння колькасці членаў журы.

У мэтах павышэння творчага ўзроўню кінафестывалю (у тым ліку цырымоніі яго адкрыцця і закрыцця), а таксама вывучэння вопыту арганізацыі і правядзення вядучых міжнародных кінафорумаў прадстаўнікі беларускай кінематаграфіі пры-

нялі ўдзел у 61-м кінафестывале “Берлінале”, міжнародных форумах у Літве, Швецыі (“КінаРурый”). Акрамя таго, на 64-м міжнародным Канскім фестывале ўпершыню быў адкрыты Нацыянальны павільён Рэспублікі Беларусь. Да таго ж, запланаваны пазездкі на Кракаўскі і Маскоўскі кінафестывалі.

На пасяджэнні было адзначана, што ў ходзе правядзення Берлінале адбылася сутрэчка з прадстаўнікамі Міжнароднай федэрацыі асацыяцыі кінапрадзюсараў з мэтай актывізацыі дзеянняў, накіраваных на атрыманне акрэдытацыі Мінскага міжнароднага кінафестывалю “Лістапад” у дадзенай арганізацыі.

8 чэрвеня завяршыўся XIII Міжнародны музейны фестываль “Інтэрмузей”.

Як мы паведамілі ўжо, у маскоўскім форуме ад нашай краіны прынялі ўдзел Беларускі дзяржаўны музей народнай архітэктуры і побыту, Беларускі дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, Гомельскі палацава-паркавы ансамбль, Віцебскі абласны краязнаўчы музей.

Прэстыж на “Інтэрмузей”

У рамках фестывалю было праведзена шэсць конкурсаў, два з якіх былі арганізаваны для музеяў краін СНД.

Праект “Масонская калекцыя сабору Вацлава Федаровіча” Віцебскага абласнога краязнаўчага музея стаў пераможцам у конкурсе праектаў маладых музейных спецыялістаў краін СНД

“Узмацненне прэстыжу музейнай прадэсіі”.

А ў фінал міжнароднага конкурсу музеяў краін СНД “Прастора культуры — прастора даверу” выйшаў Беларускі дзяржаўны музей Вялікай Айчыннай вайны, атрымаўшы ў выніку Другую прэмію.

Графіка і “Белавежа”

Па ініцыятыве Пасольства нашай краіны і Культурнага цэнтра Беларусі ў Польшчы і пры падтрымцы таварыства “Польшча — Беларусь” у залах Музея кінематаграфіі ў Лодзі на пачатку чэрвеня адкрылася выстаўка графічных работ беларускага мастака Сяргея Стэльмашонка, якая дагэтуль экспанавалася ў Варшаве і Беластоку.

Як адзначыў пад час адкрыцця выстаўкі дырэктар Музея кінематаграфіі Мечыслаў Кузміцкі, праект стаў працягам плённага супрацоўніцтва з Пасольствам Рэспублікі Беларусь у Польшчы. У сваю чаргу, дырэктар Культурнага цэнтра Беларусі ў Польшчы Аляксандр Карачун адзначыў шматгранны талент і надзвычайную працавітасць мастака.

Усяго ж у экспазіцыі прадстаўлена 40 работ майстра, у тым ліку графічныя выявы музыканта Чэслава Нэмэна, гурта “Бітлз” ды іншых зорак, адлюстраваных у выглядзе... катой.

Папулярныя беларуская культура і на іншым паўшар’і планеты. У прыватнасці, у Цэнтры беларускай культуры імя Кастуся Каліноўскага ў аргенцінскай правінцыі Буэнас-Айрэс адбылося ўрачыстае мерапрыемства, прымеркаванае да гадавіны заснавання Цэнтра. Як паведамілі ў прэс-службе Пасольства Рэспублікі Беларусь у Аргенцінскай Рэспубліцы, у канцэртнай праграме прынялі ўдзел вакальна-інструментальны ансамбль “Белавежа”, што працуе пры Цэнтры. Ад імя нашага Пасольства Цэнтру былі ўручаны адметныя падарункі, у тым ліку два беларускія нацыянальныя касцюмы.

Адкрыццё Дзвятага

У IX Рэспубліканскім фестывалі нацыянальных культур, адборачныя туры якога адбудуцца неўзабаве, паўдзельнічаюць нацыянальныя аб’яднанні, што былі створаны нядаўна ці ў хуткім часе плануецца зарэгістравацца.

Пра гэта паведаміў карэспандэнт “К” дырэктар Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур Міхаіл Рыбакоў.

Па яго словах, упершыню будуць прымаць удзел у форуме прадстаўнікі іранскага

і туркменскага аб’яднанняў, а таксама, магчыма, і калектывы румынскага, якое сёння знаходзіцца ў працэсе рэгістрацыі. Заключныя ж мерапрыемствы фестывалю адбудуцца праз год.

Старт IX Рэспубліканскаму фестывалю нацыянальных культур будзе дадзены сёння ўвечары, на канцэрце ў Белдзяржфілармоніі. На свяце выступіць творчыя калектывы і выканаўцы 25 нацыянальнасцей, лаўрэаты мінулага, восьмага па ліку, форуму. Па традыцыі, адкрые канцэрт і будзе яго суправаджаць Нацыянальны акадэмічны народны хор Рэспублікі Беларусь імя Г.Цітовіча.

Сёння, 11 чэрвеня, на спартыўна-аздараўленчай базе ФПБ “Алімпіец” адбудзецца ўрачыстае адкрыццё V Рэспубліканскай спартакіяды работнікаў культуры і мастацтва.

Спортдзень

Па словах намесніка начальніка ўпраўлення ўстановаў культуры і народнай творчасці Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Уладзіміра Шышкіна, работнікі сферы культуры з усіх куткоў краіны будуць змагацца за прызы ў самі спартыўныя дысцыплінах, а ў культурнай праграме свята будуць задзейнічаны ансамблі і артысты з БДУКІМ.

вам для жыцця і рэпетыцыі ўжо разляцелася па свеце, таму многія гатовы прыехаць у Беларусь нават толькі на два спектаклі.

Зрэшты, цырк працягвае ўводзіць у дзеянне разнастайную тэхніку, аб якой шмат гаварылася яшчэ напярэдадні адкрыцця, але да гэтага часу не было магчымасці асвоіць яе на ўсе сто працэнтаў. Па словах Сержа Бандарчука, адным з галоўных сюрпрызаў гэтага лета стануць камп’ютарныя тэхналогіі. Праграмаванне ж вядзецца праз Інтэрнэт з цэнтральнага офіса, што месціцца ў Германіі.

Настасся ПАНКРАТАВА

Медыяфорум у Мінску

VI Беларускае міжнароднае медыяфорум “Партнёрства ў імя будучыні” пройдзе ў Мінску з 22 па 25 чэрвеня.

Як паведамілі карэспандэнт “К” ва ўпраўленні друкаваных СМІ і знешніх сувязей Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь, у пленарным пасяджэнні форуму прымуць удзел кіраўнікі СМІ ўсіх абласцей краіны.

Сёлетні медыяфорум пройдзе пад знакам важнай даты — 20-годдзя стварэння Садружнасці Незалежных Дзяржаў. Таксама вялікая ўвага будзе нададзена аб’яшчэнню 2011-га годам гісторыка-культурнай спадчыны СНД. Дыскусіі, што аб’яднуюць кіраўнікоў СМІ і журналістаў, будуць прысвечаны, сярод іншага, аналізу якраз гэтых тэм.

Цяпер у аддзел знешніх сувязей Міністэрства прыходзяць заяўкі ад прадстаўнікоў СМІ краін СНД і далёкага за-

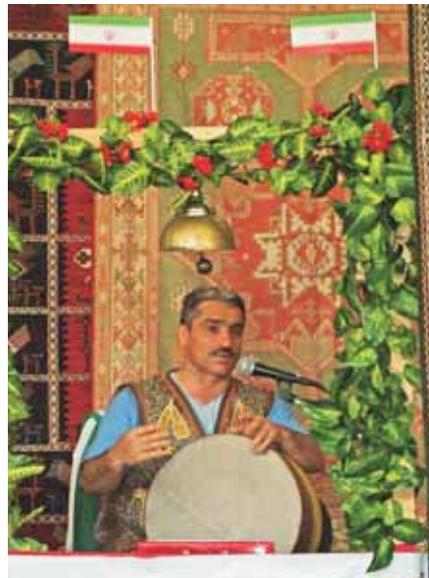
межжа. Штогод гэты форум адзначаюць сваёй увагай сотні замежных і айчынных журналістаў. Нагадаем, на мінулы, пяты па ліку, медыяфорум “Партнёрства ў імя будучыні” сабралася каля 500 журналістаў.

Праграму будучай падзеі складзе шэраг мерапрыемстваў, сярод якіх — пленарнае пасяджэнне, лекцыі і майстар-класы, культурная праграма, якая ўключае наведванне аб’ектаў культуры і архітэктуры ў сталіцы і рэгіёнах краіны. Мэтамі форуму з’яўляюцца абмен вопытам дзейнасці СМІ розных краін, выказванне меркаванняў наконт іх развіцця ды іншае.

Правядзенне медыяфоруму ўключана ў План прыярытэтных мерапрыемстваў у галіне гуманітарнага супрацоўніцтва дзяржаў — удзельніц СНД на 2011 — 2012 гады, які быў зацверджаны на пасяджэнні Савета кіраўнікоў урадаў СНД у лістападзе 2010-га ў Санкт-Пецярбургу.

Ад мастака да робата

6 чэрвеня ў сталічным Палацы мастацтва адбылася цырымонія ганаровага адкрыцця Фестывалю культуры і мастацтваў Ісламскай Рэспублікі Іран. Фэст, удзел у якім прымаюць звыш 70 майстроў і прадстаўнікоў іранскай культуры, пачаўся з прывітальных выступленняў афіцыйных асоб і сумеснага канцэрта іранскіх і беларускіх музыкантаў.

нямі і спадчынай Ісламскай Рэспублікі ў больш поўным выглядзе. Спадзяюся, што неўзабаве і жыхары Ірана убачаць ў сябе дома самае лепшае з таго, што можа прапанаваць культура Беларусі...

З думкай аб сувязі іранскай і беларускай культуры і мастацтва выступіў на цырымоніі адкрыцця Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Ісламскай Рэспублікі Іран у нашай краіне Сайд Абдала Хасейні. Ён нагадаў, з якім поспехам у сакавіку бягучага года прайшоў Першы Фестываль іранскага кіно ў Мінску.

У цырымоніі адкрыцця Фестывалю культуры і мастацтваў Ісламскай Рэспублікі прынялі ўдзел таксама прадстаўнікі кіраўніцтва горада Тэгерана, а таксама прадстаўнікі дыпламатычнага корпуса, беларускія афіцыйныя асобы.

Да 16 чэрвеня наведвальнікі Палаца мастацтва могуць на свае вочы пабачыць унікальныя вырабы іранскіх майстроў: знакамітыя на ўвесь свет персідскія дываны, жываліс, чаканку, каліграфію, шкло, разнастайныя вырабы дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва, а таксама пакаштаваць гарбаты з традыцыйных персідскіх кубачкаў і сфатаграфавалі на памяць з... робатам, які выконвае творы на фартэпіяна.

На здымку: удзельнік фестывалю.

— Беларусь і Іран звязваюць вельмі цёплыя адносіны, паспяхова сумесная дзейнасць у розных галінах. Таму з кожным годам цікавасць беларусаў да іранскай культуры і мастацтва толькі павялічваецца, — падкрэсліў на адкрыцці фэсту першы намеснік міністра культуры нашай краіны Уладзімір Карачэўскі. — Сёлета Беларусь мае магчымасць азнаёміцца з унікальнымі культурнымі дасягнен-

Шагалаўскія — дваццатая

Сёння, 11 чэрвеня, у Віцебску адбудуцца Шагалаўскія чытанні. Сёлета яны пройдзюць у рамках святкавання 20-годдзя заснавання Музея Шагала.

Як расказваў “К” дырэктар установы Людміла Хмяльніцкая, навуковыя даклады ў абласным цэнтры прадставяць мастацтвазнаўцы з Беларусі і Расіі. Галоўная тэматыка сёлета мерапрыемства — асоба і творчасць славутага віябчаніна, а таксама тых мастакоў, якія працавалі з Маркам Шагалам.

На Чытаннях прагучаць і даклады, звязаныя з невядомымі старонкамі біяграфіі сваякоў мастака. Так, у прыватнасці, наведвальнікі мерапрыемства даведаюцца шмат цікавага аб жыцці сацыялісты Ганны Розенфельд — старшай сястры жонкі Марка Шагала.

Даклады, прадстаўленыя пад час Чытанняў, будуць апублікаваны да канца бягучага года ў штогадовым бюлетэні Музея Марка Шагала. За дваццаць папярэдніх гадоў правядзення Шагалаўскіх чытанняў, па словах Людмілы Хмяльніцкай, такім чынам было выдадзена каля 200 дакладаў дзясяткаў даследчыкаў з розных краін.

Цырк з сюрпрызамі

Беларускі дзяржаўны цырк сустрэў лета адкрыццём чарговай праграмы пад назвай “Юбілей”. Прадстаўленні складзены з айчынных атракцыёнаў і нумароў зорак міжнароднага маштабу.

Галоўны рэжысёр праекта Серж Бандарчук у размове з журналістамі наўмысна па-

збягаў у дачыненні да праграмы слова “новая”. Справа ў тым, што ў летнія спектаклі, акрамя абсалютна новых, трапіла мноства нумароў з вясновага цыкла, праўда, перапрацаваных і ўдасканаленых.

У гэтых артыстаў тэрмін падпісаных замежных кантрактаў не супадаў з плануемымі выступленнямі ў Мінску. Але слава аб рэстаўраваным цырку з найсучасным светлавым і гукавым абсталяваннем, з шыкоўнымі ўмо-

Увага! Аб’ява*

Аддзел культуры Сенненскага райвыканкама запрашае спецыяліста на пасаду дырэктара раённага Дома культуры г. Сянно. Даецца жыллё.

3 зацікаўленасцю разгледзім вашы варыянты. Тэл. для даведак: 8(02135)4-18-82, 4-17-52.

Алея, гастролі, помнік...

На пачатку верасня ў Ганцавічах адбудзецца Дзень беларускага пісьменства.

Днямі ў райцэнтры прайшло пасяджэнне Нацыянальнага аргкамітэта па падрыхтоўцы і правядзенні гэтага знакавага рэспубліканскага свята пад старшынствам віцэ-прэм'ера Анатоля Тозіка. У ім прынялі ўдзел міністр культуры краіны Павел Латушка, міністр інфармацыі Рэспублікі Беларусь Алег Праляскоўскі, старшыня Брэсцкага абласнога выканаўчага камітэта Канстанцін Сумар, а таксама прадстаўнікі іншых міністэрстваў і ведамстваў.

Цяпер у Ганцавічах ідзе падрыхтоўка: добраўпарадкаўваецца цэнтр горада, вядзецца рэканструкцыя некаторых будынкаў, ствараецца алея ў гонар пісьменнікаў — выхадцаў з раёна.

Міністр культуры Павел Латушка, выступаючы на пасяджэнні, прапанаваў правесці ў рамках Дня пісьменства экспазіцыю старадрукаў, выстаўку арыгінальных экспанатаў, звязаных з жыццём і творчасцю Якуба Коласа, а таксама арганізаваць гастролі Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы са спектаклем “Сымон-музыка”.

4-га верасня, пад час святкавання Дня пісьменства, у райцэнтры ўрачыста ўстановаць скульптуру Якуба Коласа. Над архітэктурным помнікам цяпер працуюць сямейная пара з Брэста — скульптары Павел Герасіменка і Алеся Гуршчанкова. І, як заўважыла ў гутарцы з карэспандэнтам “К” Алеся Мікалаеўна, эскізныя праекты будучай скульптуры ўжо зацверджаны, і цяпер яны з мужам пачынаюць працу над мадэлямі.

Фестываль з прыцэлам на інвестараў

Геаграфія Паставаў з эканомікай ды музыкай

“Міжнародны фестываль народнай музыкі “Звіняць цымбалы і гармонік” у Паставах займае пачэснае месца ў пяцёрцы лепшых творчых форумў нашай краіны”. Так акрэсліў статус форуму намеснік міністра культуры Рэспублікі Беларусь Тадэуш Стружэцкі. Ён — адзін з аўтараў ідэі фестывалю і яго зямляк.

што знаходзіцца ў горадзе. Расійскія інвестары ўжо сёння праводзяць работы па рэканструкцыі палаца Бішэўскага ў гарадскім пасёлку Лынтупы, у які ўкладуць больш за 2,5 мільёна долараў. “Таксама мы зацікаўлены ў рэканструкцыі гарадской гасцініцы, будаўніцтва рэстарана ля яе”, — дадаў Віктар Гутараў.

Будучыня цымбалаў

Перад конкурснай праграмай у Пастаўскім доме культуры адбылася плённая навукова-творчая лабараторыя, якая была прысвечана тэме стварэння ў Беларусі цымбалаў. У ёй прынялі ўдзел прадстаўнікі Міністэрства культуры краіны, музыканты, кампазітары, даследчыкі, прафесійныя і аматарскія выканаўцы. На пачатку яе пагутарыла з кіраўніком літоўскай дэлегацыі Элянай Шалкаўскіене, якая прадстаўляе калектыву “Сянолія” Гарадскога цэнтра этнічнай культуры Клайпеды. Яна распавяла наступнае:

— Налета наш інструментальны ансамбль адзначыць 30-годдзе. Традыцыйнае мастацтва ў Літве любяць паўсюдна, яго падтрымліваюць людзі ўсіх узростаў, а цымбалы ёсць практычна ў кожным фальклорным ансамблі. Учора на канцэрце адкрыцця я заўважыла, што беларусы граюць музыку, якую граем і мы. Мелодыі вельмі блізкія. Мне вельмі хацелася б, каб між нашым і беларускімі ансамблямі завязалася сяброўства і пастаянныя зносіны, каб абмен досведам працягваўся ўвесь час...

Актыўны ўдзельнік лабараторыі, старшыня журы, мастацкі кіраўнік Нацыянальнага акадэмічнага народнага аркестра Рэспублікі Беларусь імя І.Жыновіча Міхаіл Казінец заўважыў: “Літоўцы ўспрымаюць выступленне нашага калектыву вельмі цёпла, а музыку любяць як сваю, блізкаю. Інструменты нашы выглядаюць па-рознаму, але па гучанні яны падобныя. Не надта адрозніваецца і склад музыкантаў у фальклорным ансамблі Беларусі і Літвы...”

Метадыст аддзела традыцыйнай культуры і аматарскай творчасці Інстытута культуры Беларусі Галіна Суша заўважы-

Т.Стружэцкі, М.Казінец з прадстаўніком кітайскай дэлегацыі.

Форум “Звіняць цымбалы і гармонік” з’яўляецца найстарэйшым у нашай краіне: ён існуе ўжо 21 год, а высокі статус міжнароднага мае 14 гадоў. “Фестываль нарадзіўся на традыцыях, ён адыгрывае важную ролю ў жыцці краіны, — распавёў Тадэуш Стружэцкі. — Дзякуючы роднай мове, на якой спяваюць яго ўдзельнікі, можна бачыць багацце, разнастайнасць, самабытнасць розных культур. Усяго ў рамках форуму выступалі калектывы з 15 краін, і геаграфія яго ўвесь час пашыраецца. Дадам, што ўсе вядучыя прафесійныя ансамблі Беларусі дэманстравалі тут сваё майстэрства. Агульная колькасць калектываў, якія прымалі ўдзел у мерапрыемствах фестывалю, — каля 450-ці”.

Лаўрэаты-2011

Федэрацыя прафсаюзаў Беларусі ўручыла прэміі 2011 года.

Ва ўрачыстай атмасферы актавай залы ФПБ старшыня Федэрацыі Леанід Козік падкрэсліў значнасць дасягненняў лаўрэатаў, у тым ліку і для культуры Беларусі. Спіс уганараваных прэміяй друкаваўся ў “К” № 20 за 2011 г.

А на здымку — аўтар Дзяржаўнага гімна Рэспублікі Беларусь, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі, паэт Уладзімір Карызна ўручае дыпламы лаўрэатам прэміі ФПБ 2011 года Алегу Епісеенкаву і Валерыю Анісенку.

Начальнік аддзела культуры Браслаўшчыны Галіна Караткова паведамляе: 10 чэрвеня распачалося міжнароднае свята традыцыйнай культуры “Браслаўскія зарніцы”.

У свяце, “стаж” якога вымяраецца дзесяцігоддзямі, прымуць удзел больш за 500 прадстаўнікоў з васьмі краін. Дваццаць адзін калектывы выступіць на пляцоўках Браслава і раёна. Пад час “...Зарніц” можна пачуць, апрача беларускай мовы, эстонскую, літоўскую, латышскую, польскую, рускую, украінскую... Запрошана дэлегацыя з Венесуэлы. Сёння, 11 чэрвеня, “Браслаўскія зарніцы” прапаноўва-

Ад “...Зарніц” да “...Галасоў”

юць Свята сярэднявечнай культуры “Меч Брачыслава”. Па словах Галіны Каратковай, “рыцарскае” мерапрыемства на Замкавай гары ўпершыню ладзілася летась. Сёлета на “Меч Брачыслава” прыедуць рыцарскія клубы з Наваполацка, Полацка і Мінска.

12 чэрвеня адбудуцца гала-канцэрт і падвядзенне вынікаў “Браслаўскіх зарніц”. Мяркуюцца правесці абмен думкамі паміж кіраўнікамі дэлегацыі, а таксама заключэнне дамоў аб культурным супрацоўніцтве.

Не менш прадстаўнічая падзея чакаецца ў Дуброўне, дзе з 17 да 19 чэрвеня

пройдзе XVIII Міжнародны фестываль песні і музыкі Падняпроўя Расіі, Беларусі, Украіны “Дняпроўскія галасы ў Дуброўне”. Чакаецца 700 удзельнікаў і 35 творчых калектываў.

— Галоўная падзея форуму, — распавядае “К” начальнік аддзела культуры Дубровеншчыны Кацярына Лабука, — што ён святкуе паўналецце. Фестывалю ўручым пашпарт.

Распачнецца форум Святам горада і канцэртамі, прымеркаваным да 70-годдзя пачатку Вялікай Айчыннай вайны. Завершыцца ж кірмашом рамёстваў, гала-канцэртамі, выступленнямі артыстаў эстрады.

Методыка перспектывы

развівацца, прапаноўваць аўдыторыі паслугі сённяшняга дня, а таксама арыентавацца на дзень заўтрашні...

Савет будзе каардынаваць дзейнасць навукова-метадычных цэнтраў у рэгіёнах, дапамагаць вырашаць складаныя працоўныя пытанні. Неабходна таксама наладзіць супрацоўніцтва і з замежнымі арганізацыямі, каб паступова пачаць працаваць згодна з міжнароднымі стандартамі.

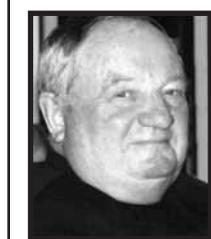
У склад Савета ўвайшлі дырэктары ўсіх абласных метадычных цэнтраў і г. Мінска, прадстаўнікі Міністэрства культуры, Інбелкульты, а старшынёй яго абраны дырэктар Магілёўскага АМЦНТ і КАР Алег Хмялькоў.

У гутарцы з карэспандэнтам “К” ён паведаміў: “У нашай краіне існуе не так ужо і мала кансультацыйных саветаў па агульным пытанню, а менавіта гэты зарыентаваны на вузкі і, ў той жа час, вельмі аб’ёмны пласт культуры — народную творчасць. Калі мы будзем надаваць увагу найбольш актуальным пытанням, абмяркоўваць іх вузкім колам спецыялістаў, упэўнены: працаваць будзе лягчэй”.

Пра перспектывы дзейнасці Рэспубліканскага савета дырэктараў метацэнтраў народнай творчасці чытайце ў бліжэйшых нумарах “К”.

Рэспубліканскі Савет дырэктараў метадычных цэнтраў народнай творчасці гэтымі днямі аднавіў сваю працу пасля сямігадовага перапынку. На базе Інстытута культуры Беларусі адбылося пасяджэнне ўсіх членаў Савета, на якім былі абмеркаваны накірункі яго дзейнасці.

— Міністэрства культуры, дырэктары метацэнтраў ды супрацоўнікі Інбелкульты — партнёры, — адзначае намеснік міністра культуры Рэспублікі Беларусь Тадэуш Стружэцкі, — і неабходна, каб гэтае партнёрства было рэгулярным, пастаянным і плённым. Сёння перад намі стаіць задача

ВАШКЕВІЧ Іван Іванавіч

6 чэрвеня 2011 года на 74-м годзе спынілася сэрца нястомнага, самаадданнага, руслівага і шчырага чалавека ВАШКЕВІЧА Івана Іванавіча...

Шмат гадоў Іван Іванавіч, заслужаны работнік культуры Рэспублікі Беларусь, ветэран працы, плённа працаваў на ніве нацыянальнай культуры, займаў пасады дырэктара Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы, дырэктара-распарадчыка і старшыні Беларускай канфедэрацыі творчых саюзаў. З 2006 г. Іван Іванавіч узначалваў Літаратурны музей Пётруся Броўкі. Выкананне службовых абавязкаў Іван Іванавіч спалучаў з работай у якасці старшыні аўтарскага савета Нацыянальнага цэнтра інтэлектуальнай уласнасці Рэспублікі Беларусь і члена Праўлення Рэспубліканскай арганізацыі “Веды”.

Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, калектыву музея, культурнае асяроддзе і тыя, хто асабіста быў знаёмы з ім, глыбока смуткуюць з прычыны смерці Івана Іванавіча і выказваюць спачуванні родным, блізім нябожчыка ў сувязі з напаткаўшым іх горам.

Іван Іванавіч сумленна і шчыра працаваў на ніве культуры, аддаючы ёй свае талент, вопыт і душу амаль што палову стагоддзя. Памяць пра гэтага цудоўнага чалавека, майстра сваёй справы і настаўніка назаўсёды застанецца ў сэрцах родных, блізім, калег.

Латушка П.П., Карачэўскі У.М., Стружэцкі Т.І., Кураш В.І., Кулеш В.І., Варанецкі Л.І., Азаронак С.І., Вечар С.У., Высоцкая Т.М., Пракапоў У.І., Клімаў С.М., Макаравіч Л.В., Мацевасян А.Р., Камароўская З.М., Шлягавіч Т.Э., Кучар З.Л., Лакотка С.А., Губарэнка В.У., Пінігін М.М., Бялова Т.У., Корбут А.І., Сурскі Д.А., Лемяшонак А.І., Лучанок І.М., Чаргінец М.І., Дудараў А.А., Савіч У.П., Дрынеўскі М.П., Гілеп У.А., Сахута Я.М., Чуева Н.С., Давыдзька Г.Б.

Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь глыбока смуткуе з прычыны смерці вядучага навуковага супрацоўніка Інстытута філасофіі НАН Беларусі, лаўрэата Дзяржаўнай прэміі, доктара філасофскіх навук, літаратуразнаўцы, крытыка КОНАНА Уладзіміра Міхайлавіча і выказвае шчырыя спачуванні родным і блізім нябожчыка ў сувязі з напаткаўшым іх горам.

Калектыву Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы смуткуе з прычыны смерці занага дзеяча беларускай культуры Івана Іванавіча ВАШКЕВІЧА і выказвае шчырае спачуванне ягоным родным і блізім.

На працягу многіх гадоў ён з’яўляўся дырэктарам тэатра, і на гэтай пасадзе вылучаўся не толькі выключнымі адміністрацыйнымі здольнасцямі, але і любоўю — да тэатра, да артыстаў, да беларускай культуры.

У сэрцах купалаўцаў заўсёды будзе жыць памяць пра Івана Вашкевіча.

Калектыву Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь выказвае шчырыя спачуванні родным, блізім і сябрам з прычыны смерці дырэктара Літаратурнага музея П.Броўкі, заслужанага работніка культуры Беларусі Івана Іванавіча ВАШКЕВІЧА.

Ансамбль “Куртузыяне” з Бярозы пад час шэсця ўдзельнікаў форуму.

Мясцовыя ўлады заўсёды разумелі значнасць форуму для Паставаў і падтрымлівалі яго. Ён з’яўляецца не толькі “візітнёўкай” горада, але і шыкоўным святам для яго жыхароў, якія разумеюць традыцыйную музыку, любяць яе, не абыходзяць увагай ніводны канцэрт. Старшыня Пастаўскага раённага выканаўчага камітэта Віктар Гутараў зазначыў на прэс-канферэнцыі:

— “Звіняць цымбалы і гармонік” — прэстыжны, бадай, самы адметны фестываль народнага мастацтва ў Беларусі. Гэтым разам у ім прынялі ўдзел творцы з усіх рэгіёнаў нашай краіны, а таксама з Расіі, Літвы, Латвіі, Польшчы, Кітая ды арабскіх паселішчаў Галанскіх Высот Ізраіля.

Адметнасцю чатырнаццатага па ліку фестывалю стала таксама правядзенне першага ў раёне Інвестыцыйнага форуму. У ім прынялі ўдзел дэлегацыі з Расіі, Польшчы, Літвы і Латвіі і прадпрыемствы Пастаўшчыны. З літоўскімі калегамі раённыя ўлады прапрацоўвалі пытанне на конт рэканструкцыі палаца Тызенгаўзаў,

што цымбалы зраднілі ансамблі розных краін на Пастаўскай зямлі. У дзяржавах блізкага і далёкага замежжа, на Захадзе і Усходзе ёсць калектывы, музыканты якіх граюць на гэтым інструменце.

Старшыня Асацыяцыі беларускіх цымбалістаў, член журы фестывалю Яўген Гладкоў расказаў прысутным пра складанасці вырабу цымбалаў на Беларусі сёння:

— Нягледзячы на тое, што ў нашай краіне — цудоўная цымбальная школа найвышэйшага ўзроўню, сёння пакуль няма майстроў, якія стваралі б інструмент з бездаркорным гучаннем. Пяць гадоў таму закрылася Барысаўская фабрыка музычных інструментаў, і сёння ўзровень музыкантаў “перарос” узровень інструментаў. Раней, яшчэ да яе закрыцця, былі спробы стварыць лабараторыю па вырабе цымбалаў, але ўсе яны заканчваліся няўдачай, бо не было памяшкання для захоўвання абсталявання і матэрыялаў, правядзення работ.

(Заканчэнне на стар. 13.)

Апошнімі тыднямі Браслаў актыўна рыхтаваўся да галоўнай культурнай падзеі года — вялікага міжнароднага фэсту “Браслаўскія зарніцы”. Частка яго праграмы пройдзе і на Замкавай гары, якая з’яўляецца найважнейшай гісторыка-культурнай адметнасцю гарадка. Менавіта да свята там павінны быць завершаны шэсць драўляных пабудов, аддалена стылізаваных пад сярэднявечныя вежы, а таксама брама. І менавіта яны сталі прычынай адразу некалькіх зваротаў прадстаўнікоў грамадскасці ў Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь.

райвыканкама Эдуард Ананіч назваў новыя пабудовы “альтанкамі”, ужо самім гэтым словам падкрэслішы, што на аднаўленне гістарычнай праўды яны і блізка не прэтэндуюць. Самі работы, на ягоную думку, цалкам упісваюцца ў канцэпцыю добраўпарадкавання. Аднак Ігар Чарняўскі лічыць, што дамкі-альтанкі куды больш дарэчна акрэсліць іншым словам: не добраўпарадкаванне, а менавіта будаўніцтва.

— Урэшце, самае галоўнае патрабаванне да ўсіх работ на тэрыторыі помніка археалогіі — каб яны не закраналі культурны слой, — дадае Ігар Чарняўскі.

Як адзначыў Эдуард Ананіч, мясцовае ўпраўленне капітальнага будаўніцтва, якое з’яўляецца заказчыкам работ, ад пачатку ўсведамляла, што весціся яны будуць у межах археалагічнага помніка. Менавіта таму пабудовы ўжо

лелі ўбачыць не толькі плён іх працы, але і сам працэс. Задума — добрая, аднак... Усе фэсты хутка заканчваюцца. Якім будзе далейшы лёс альтанак, пакуль не зразумела.

— Калі спецыялісты палічаць, што гэтыя дамкі не адпавядаюць таму месцу, дзе яны цяпер усталяваны, іх можна будзе лёгка перанесці, прыкладам, у лесапарк “Леснічоўка”, дзе ў нас ладзяцца многія масавыя мерапрыемствы, — кажа начальнік аддзела культуры Галіна Караткова.

Напэўна, менавіта там ім самае месца. Тым болей, “элементы добраўпарадкавання” атрымаліся ўдалымі ды арыгінальнымі — чаго вартыя хаця б стрэжы з драўніцы! Гэта шматкроць цікавей і прыгажэй за стандартныя пластмасавыя грыбкі. Але... Наўрад ці варта бытаць пляж з сярэднявечным гарадзішчам.

іны Аксана Смятэрэнка. І ў якасці прыкладу прыводзіць знакамты літоўскі Кярнаве — археалагічны помнік, уключаны ў Спіс UNESCO.

Тым не менш, многім падаецца, што сёння Замкавая гара выглядае пуставата. Помнік Нарбуту, мемарыяльны знак і колькі старых драўляных скульптур архітэктурнага надвор’я на гэтых двух гектарах не робяць. Натуральна, не стварае атмасферы даўніны і старая бетонная танцпляцоўка. Менавіта таму рэкамендацыі Міністэрства культуры ўтрымліваюць пункт аб яе зносе. Тым больш, як распавялі мне ў аддзеле культуры, сёння яна практычна не выкарыстоўваецца.

Як адзначыў Эдуард Ананіч, рэнавацыя замкавых пабудов ужо плануецца: архітэктары з Полацка атрымалі адпаведнае заданне, а да распрацоўкі праекта на далейшых стадыях мяркуецца падключыць і спецыялістаў з Мінска. Раённыя ўлады цалкам разумеюць, што гэтыя работы зоймуць працяглы час. Ігар Чарняўскі перакананы, што інакш і быць не можа. Бо ў адваротным выпадку атрымаецца “халтура”, здатная толькі сапсаваць гістарычны ландшафт.

— Вось перада мной ляжыць праект частковага аднаўлення Тураўскага замка, — кажа Ігар Чарняўскі. — Спярша яго канцэпцыя была абмеркавана з вядомым археолагам Пятром Лысенкам, які цудоўна ведае аб’ект, бо праводзіў там археалагічныя раскопкі. Затым адбыўся карпатлівы пошук падыходаў і маштабаў, дзе ўвага надавалася літаральна кожнаму элементу... Адноўленыя замкавыя сцены паўстануць у тых месцах, дзе яны сапраўды некалі бы-

за білет пару тысяч, каб падняцца на вежу і ўбачыць далягляды з яшчэ большай вышыні. Падключыўшы фантазію і мастацкі густ, можна стварыць аб’ект, здатны не толькі перадаць дух гісторыі, але і прыносіць сякую-такую капейчыну. А вось танная прафанацыя ні да адной з гэтых мэт не прывядзе.

Варта адзначыць, што мясцовыя ўлады ўжо робяць канкрэтныя крокі ў справе “турыстычнай адаптацыі” гарадзішча. Прыкладам, летась у рамках “...Зарніц” прайшоў Першы Фэст сярэднявечнай культуры “Меч Брачыслава”. І ён запачаткаваў новую традыцыю. На гэтых выхадных у Браславе збярыцца сотня рыцараў, музыкантаў і танцораў. Па традыцыі, фэст пачнецца са здабычы агня па старадаўняй тэхналогіі — відовішча цікавага і захапляльнага.

Прычым, як адзначыла Галіна Караткова, апрача традыцыйных паядынкаў і гульніў, пад час фэсту пройдуць таксама і семінары, дзе ўдзельнікі гістарычных клубаў здолеюць намацаць далейшы вектар яго развіцця. Бо ўжо на наступны год імпрэза мае выйсці на новы ўзровень: дзякуючы прыцягненню сродкаў Еўрасаюза, яна займее статус міжнароднай.

Між іншым, фандрайзінг дазволіў папоўніць фестывальную праграму і яшчэ адным пунктам — міні-фэстам рэгіянальных кулінарных традыцый Браслаўшчыны. Усе патрэбныя для размаітых меню інгрэдыенты прадаставілі гаспадаркі і

Без прэтэнзій на гістарычную праўду

Заняпад прыйшоў на Замкавую гару яшчэ ў XVIII стагоддзі, і з таго часу людзі ўсё ніяк не маглі знайсці для гэтага знакавага месца годнага прымянення. Сённяшнія гаспадары Браслаўскай зямлі вырашылі, урэшце, выправіць гэты прыкры “ста-

тус-кво”. Зразумела, такі пачын можна толькі ўхваліць. Але вось метады, якімі кіруюцца пад час яго ажыццяўлення, выклікаюць у спецыялістаў нараканні.

Яшчэ ў лютым мінулага года на ўзгадненне ў Міністэрства культуры быў пададзены праект рэнавацыі замкавай забудовы. Выяўленыя архітэктарамі вежы не мелі пад сабой трывалага навуковага падмурка, і таму праект не атрымаў “візу”.

— Галоўную думку, якую я выказаў у сваім афіцыйным тлумачэнні, можна сцісла сфармуляваць такім чынам: давайце працаваць сур’ёзна, — значае начальнік ўпраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны і рэстаўрацыі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Ігар Чарняўскі. — І, нібыта, гэта заклік быў пачуты. Старшыня Браслаўскага райвыканкама Пётр Гішкелюк знайшоў час, каб асабіста зайсці да мяне ў кабінет. Падтрымаўшы ідэю абедзвюма рукамі, я прапанаваў падрабязны алгарытм яе рэалізацыі: правесці даследаванні, выявіць месцы размяшчэння сцен і вежаў, запраектаваць іх у адпаведнасці з гістарычнымі звесткамі, а не карцінкі маляваць...

5 мая ў гісторыі помніка археалогіі “Замкавая гара” адбылася важная падзея: у гэты дзень Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь зацвердзіла праект ахоўных зон гарадзішча і гістарычнага цэнтра Браслава. Услед за тым раённыя ўлады атрымалі пісьмовыя рэкамендацыі за подпісам намесніка міністра Віктара Кураша. Адзін з пунктаў — правядзенне добраўпарадкавання на тэрыторыі помніка. Іншы пункт — забарона ўсіх відаў будаўніцтва без спецыяльнага дазволу.

А праз лічаныя дні пасля гэтага ў Міністэрства культуры паступіў “сігнал”: на гарадзішчы з’явіліся будаўнікі, якія пачалі ўзводзіць нейкія бутафорскія вежы... Інфармацыя пацвердзілася. Райвыканкам атрымаў прадпісанне, якое забараняла правядзенне работ.

Намеснік старшыні Браслаўскага

“Адаптацыя”, якая робіць надвор’е

“Давайце працаваць сур’ёзна!”, або Навуковы падмурок для замкавых вежаў

паспелі ахрысціць “дамкамі на курных ножках”: іх канструкцыя не прадугледжвае ніякіх падмуркаў і нібы “адарвана ад зямлі” дзякуючы драўляным або цагляным падпоркам.

— Каб не пашкодзіць культурны слой, мы не паглыбляліся ў зямлю нават на сантыметр, — кажа Эдуард Ананіч.

У той самы час, Ігар Чарняўскі сцвярджае, што падобныя работы, у прынцыпе, не бываюць зусім бяшкоднымі для культурнага слою. І ў якасці аргумента прыводзіць фотаздымкі, даспаныя ў Міністэрства культуры. Натуральна, што плошча такога “ўмяшальніцтва” — зусім мізэрная, але, тым не менш...

Навошта і дзеля чаго?

Як адзначыў Эдуард Ананіч, з’яўленне гэтых пабудов прымеркавана акурат да фестывалю, на які прыедуць госці з многіх краін свету. Менавіта таму работы, спыненыя пасля атрымання прадпісання ў апошнія дні перад фэстам, усё ж аднавіліся, і на гарадзішчы карэспандэнт “К” давялося ўбачыць рабочых за справай. Зрэшты, гэта вытлумачальна: у святочныя дні альтанкі без даху ў любым выпадку выглядалі б куды больш недарэчна за ўвасобленую, усё ж, задуму.

Пад час “...Зарніц” тым дамкам знойдзеца прызначэнне: там размесцяцца рамеснікі, каб наведвальнікі здо-

Прафанацыя не прывядзе да мэты

Разам з тым, нікуды не знікае ўзнятае браслаўскімі ўладамі пытанне: як раскрыць патэнцыял старажытнага месца, як “урэчаісніць” яго гісторыю ў вачах сучаснікаў? І яно не з простых: пазітыўнага досведу ператварэння помнікаў археалогіі ў турадметнасць на Беларусі пакуль што бракуе. Негатыўны — ёсць.

Месца, дзе больш за тысячагоддзе таму зародзілася паселішча, мае неацэннае значэнне для сучаснасці Браслава. Гэта і адзінае матэрыяльнае сведчанне яго даўніны (найстарэйшы з архітэктурных помнікаў тут датуецца ўсяго толькі 1824-м), і галоўная адметнасць гарадка, у які штогод прыбываюць многія дзясяткі тысяч турыстаў. Стоячы на стромкай кручы, і сёння можна ўявіць сябе ў ролі старажытнага вартавога: унікальны ландшафт “заціснутага” паміж двух азёр Браслава за стагоддзі мала змяніўся, і ацаніць яго характаву ў поўнай меры можна толькі з гэтага пункта гледжання. А калі яшчэ дадаць да ўбачанага каментарыі экскурсавода...

— Гэта месца самадастатковае само па сабе, і ніякіх новых пабудов яно не патрабуе. Прыслухаўшыся, тут можна адчуць дух старажытнасці, — лічыць намеснік начальніка ўпраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны і рэстаўрацыі Міністэрства культуры кра-

лі, — для іх выяўлення будуць зроблены археалагічныя шурфы. Гэта сур’ёзная работа на добрым навуковым узроўні, і я ўпэўнены, што яна зацікавіць турыстаў...

Уласна, падобныя падыходы дэкларуюць і спецыялісты з Браслава — хай сабе пакуль толькі на перспектыву...

— Калі закранаць культурны слой — а пры сур’ёзным будаўніцтве гэта непазбежна, — неабходна папярэдне правесці раскопкі, — кажа Эдуард Ананіч. Археалагі, якія працавалі на гарадзішчы ў 1955 — 56 і 1989 — 90 гадах, ахапілі менш за палову яго плошчы. Адпаведна, капаць там яшчэ і капаць...

Запытаў у Ігара Чарняўскага, які канцэптuallyны падыход да аднаўлення замка бачыцца яму перспектыўным і адпаведным заканадаўству.

— Чаму б не аформіць уваходную групу? — распачаў ён. — Тое, што мы бачым цяпер, выклікае адно недаўменне: хіба ж можа так выглядаць брама ў замак, і хіба можна яе рабіць з ацыліндраванага бярвення? Ад брамы можа весці своеасаблівае вуліца, уздоўж якой размесцяцца дамкі, дзе пад час святаў будуць працаваць рамеснікі і гандляры. Цалкам лагічна арганізаваць глядзельныя пляцоўкі, стварыць імітацыю фрагментаў абарончай сцяны або абдудаваць адну з вежаў — у гістарычных месцы і ў адпаведным выглядзе. І вельмі цудоўна, калі тая вежа будзе праглядацца знізу: каб турыст, які прыехаў адпачываць на азёры, мог выпадкова яе ўбачыць, зацікавіцца, зайсці праз браму, набыць мясцовыя сувеніры, заплаціць

прадпрыемства раёна, якія аданілі прапанаваную ім магчымасць прапракламаваць такім чынам сваю прадукцыю.

Сапраўды, “Браслаўскія зарніцы” выглядаюць на прывабны турівэнт. Тым болей, год ад года праграма фестывалю папаўняецца і краінамі-ўдзельніцамі (прыкладам, сёлета гэта будзе геаграфічна далёкая Венесуэла), і арыгінальнымі імпрэзамі. Да таго ж, адна з пляцовак фэсту размясцілася непасрэдна на возеры Дрывяты, а часткова — і непасрэдна ў ім.

Прыкметныя зрухі ёсць і ў сферы аховы спадчыны. Сёлета ў раёне з’явіўся спецыяліст, які непасрэдна адказвае за тую паўстотні аб’ектаў, што ўключаны ў Дзяржаўны спіс, а таксама яго папаўненне. Былая настаўніца гісторыі Людміла Міраш узялася за працу з вялікім імпэтам. Яна ўжо зрабіла захады, каб выправіць сапраўдны недарэчнасць, і касцёл Нараджэння Панны Марыі, які, мабыць, з’яўляецца найстаражытнейшым будынкам Браслава, неўзабаве мае атрымаць статус помніка. Услед за ім належны пакет дакументаў будзе аформлены і на царкву, і на цікавыя камянічкі 30-х гадоў...

Адпаведна, прагрэс — відавочны, і асобныя памылкі наўрад ці здатныя яго спыніць — асабліва калі наладзіць работу па іх выпраўленні. Урэшце, не памыляецца толькі той, хто нічога не робіць.

Мінск — Браслаў — Мінск

У розныя часы і ў розных культурах слова “брама” мела не толькі літаральны, але і сімвалічны сэнс. І таму назва новага фэсту, традыцыя якога распачалася 4 чэрвеня ў колішняй рэзідэнцыі Сапегаў, атрымалася красамоўнай. Тым больш, бялютка Ружанская брама — гэта сімвал урэчаісненні. Тыя, хто не быў тут усяго колькі гадоў, не хавалі свайго здзіўлення, убачыўшы бялюткі мур замест пашчэрбленай цэгля.

гадчык сектара ўпраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны і рэстаўрацыі Міністэрства культуры Беларусі Наталля Хвір, якая была ў ліку гасцей свята, але ж ацэньвала ўбачанае з прафесійнага пункта гледжання.

Віртуальнае вяртанне: працяг — будзе

Дырэктар Нацыянальнай бібліятэкі Рэспублікі Беларусь Раман Матульскі прызнаўся, што ў мінулыя гады прыезд у Ружаны перспектывы рэзідэнцыі Сапегаў падаваўся яму досыць сумнымі.

бібліятэкі Беларусі і Расіі дзякуючы фінансавай падтрымцы Бюро UNESCO ў Маскве, паспеў акураць да свята.

Вялізны кнігазбор Сапегаў быў “расцярушаны”, не раўнуючы, па ўсім свеце, прычым у айчынную “Нацыяналку” не трапіла ніводная адзінка. Вярнуць яго ў Ружаны нават складаней, чым “уліць” новае жыццё ў адружныя сцены. Але ж сучасныя тэхналогіі, памножаныя на высілка дыпламатаў і навукоўцаў, дазваляюць гэта зрабіць — хаця б у выглядзе лічбавых копіяў.

Дыск з прыгожым дызайнам і зручным інтэрфейсам змяшчае два навуковыя артыкулы пра род Сапегаў, бібліягра-

ся, што ніколі не бачылі такую колькасць людзей у адным месцы. І сапраўды, навакольныя вуліцы былі літаральна запруджаны машынамі.

Аляксандр Юркевіч шчыра ўражвае сваёй прагматычнай мэтанакіраванасцю. Ён прызнаўся, што свята ў Ружанах робіцца не проста дзеля свята — гэта паўнаватарскі турывэнт, прызначаны для “раскруткі” адметнасці. Крок — вельмі лагічны, як і тое, што першасныя захады па запуску піяр-механізма робяцца менавіта “на месцы”.

— Мы запачаткуем традыцыю ладзіць свята менавіта ў першую суботу чэрвеня, каб людзі ведалі пра яго ўжо загодзя, — старшыня райвыканкама падзяліўся далёкасяжнымі планами. І сапраўды, прафесіяналы ў сферы турызму сцвярджаюць, што стабільны графік падобных імпрэз дапамагае ім планавачы сваю дзейнасць. І, адпаведна, забяспечваць свята наведвальнікамі.

Зрэшты, гэты здаровы прагматызм ніяк не адбіўся на атмасферы свята. Яно атрымалася па-народнаму шчырым ды вясёлым. А ненавязлівыя экскурсы з гісторыі Ружанаў, якія перамяжоўваліся выступленнямі музычных калектываў, былі карыснымі, мусіць, і для жыхароў раёна.

Многія турысты належна ацанілі ўнікальную магчымасць прыдбаць сабе на памяць арыгінальныя напамінкі. Дарэчы, месца для сувенірнай крамы знайшлося і ў музеефікаваным флігелі. Асартымент тут, можа, пакуль і не вельмі вялікі, аднак літаральна на кожным з вырабаў можна ўбачыць герб роду Сапегаў. Непрыемным дысанансам здаўся “выпадковы” шырспажыў, які прапануюць турыстам ля многіх іншых унікальных адметнасцей. Як выявілася, музей у Ружанах не проста “прадастаўляе плошчы”, але і сам прымае ўдзел у стварэнні сваёй сувенірнай прадукцыі.

— Мы хутка пераканаліся, што вялікіх праблем тут няма, — кажа Руслан Кніга. — Прычым нават ездзіць далёка не давалася: усе сувеніры вырабляюцца ў нас, на Пружаншчыне...

Праграму свята распачаў стылізаваны шляхецкі бал, а скончыла лазернае шоу (праекцыі адбываліся непасрэдна на мур палаца), якое спалучалася з шыкоўным феерверкам. Адпаведна, і відовішчнасці, і зместу ў гэты вечар хапіла. Рэалізацыя даўняй ідэі, якая доўгія гады літаральна лунала ў паветры — ператварыць палацавы комплекс у пляцоўку для адметнай імпрэзы, — атрымалася больш чым пераканаўчай.

Кажучы пра мэтанакіраванасць мясцовых улад Пружаншчыны і Брэстчыны ў цэлым, нельга абмінуць і ці не самую важную мэту гэтых захадаў. Як адзначыў Аляксандр Юркевіч, яна заключаецца ў тым, каб Ружаны нанова спазналі час свайго культурнага росквіту, займеўшы для гэтага належны эканамічны грунт.

— Многія еўрапейскія мястэчкі з даўняй гісторыяй жывуць менавіта дзякуючы турызму, — кажа ганаровы госць свята, старшыня Нацыянальнай камісіі па справах UNESCO Уладзімір Шчасны. — Абсалютна перакананы ў тым, што гэтая перспектыва адкрыта і для Ружанаў...

Натуральна, пераўтварэнне “звычайнага” мястэчка ў прэзентабельны турыцэнтр не адбудзецца вочкамінута, і часу гэты працэс запатрабуе нямаля. Спраў тут — не пералічыць. Рэстаўрацыя палаца і сінагогі, што знаходзіцца ў даволі жаласным стане. Стварэнне належнай турыцэнтральнай структуры, якой Ружаны сёння пахваліцца не могуць, а таксама і новых турыцэнтраў, што адлюстроўвалі б “прыхаваную” пакуль старонкі гісторыі мястэчка (прыкладам, тую ж сінагогу калісцы наведваў Іцхак Шамір, што пасля стаў Прэм’ер-міністрам Ізраіля). Працяг захадаў па добраўпарадкаванні. Урэшце, выпраўленне памылак мінулага, “дзякуючы” якім унікальныя помнікі спадчыны атачае “прамзабудова”...

Але самае важнае, што асэнсаваны рух у гэтым напрамку ўжо пачаўся. Вядомы выраз “Дорогу осилит идущий” тут вельмі дарэчы.

Мінск — Ружаны — Мінск

Мы пачынаем турывэнт!

Тое, што свята — атрымалася, стала зразумела яшчэ да яго пачатку. Праз браму няспыннай плыню рушылі людзі. Мясцовыя старажылы прызнавалі-

запуск піяр-механізма

Брама ў будучыню палаца Сапегаў адчынена

І адноўленыя брама ды флігелі, і само свята, якое стала, па сутнасці, іх прэзентацыяй для шырокай аўдыторыі, засведчылі, што лёс выбітнага помніка беларускай даўніны зрушыўся з мёртвай кропкі. Сакрэт поспеху вельмі проста: на Пружаншчыне не чакаюць, пакуль знойдзецца чараўнік і адным узмахам палачкі ператворыць руіны ў прэзентабельны тураб’ект, — ініцыятарамі і каталізатарамі адраджэння Сапегаўскай рэзідэнцыі сталі менавіта гаспадары той зямлі, дзе яна знаходзіцца.

Ініцыятыва “знізу” была падхопленая і развітая. Намаганнямі ўпраўлення культуры Брэсцкага аблвыканкама свята стала абласным не толькі паводле статуса, але і паводле свайго мастацкага ўзроўню. Начальнік ўпраўлення Рыгор Бысюк адзначаў, што гэты праект вельмі важны для ўсяго рэгіёна.

Стратэгія паступовай рэстаўрацыі

— Раней мы маглі прапанаваць гасцям хіба вандроўку па рамантычных руінах, але ж сёння маем ужо куды большыя магчымасці, — кажа старшыня Пружанскага райвыканкама Аляксандр Юркевіч.

Яшчэ ў мінулы турсезон уся інфраструктура вакол Ружанскага палаца вычэрпвалася некалькімі хлапчукамі, якія збіралі сабе на марожанае з дапамогай экскурсійных паслуг, пільнуючы “неарганізаваных” падарожнікаў. З пачатку гэтага года ў прылеглым да брамы флігелі працуе музей з васьмю штатнымі адзінкамі на чале з маладым ды імпрэтным дырэктарам Русланам Кнігам. Таму сёння ў Ружанах турыст можа з карысцю затрымацца, прынамсі, на пару гадзін: яму забяспечана грунтоўная экскурсія як па самім палацы, так і па мястэчку.

Пакуль што экспазіцыя музея размешчана ўсяго ў некалькіх залах. Але да наступнага сезона яе плошча значна пашырыцца. Згодна з Даручэннем Кіраўніка дзяржавы, рэстаўрацыйныя работы ў другім флігелі павінны скончыцца ўжо сёлета. Руслан Кніга распавёў, што там знойдзецца месца і для правядзення старадаўніх балаў.

Але куды болей магчымасцей для такіх імпрэз з’явіцца пасля рэстаўрацыі колішняга тэатра Сапегаў. Уявіць, як ён выглядаў паводле задумы Бекера, можна хіба дзякуючы размешчанаму ў экспазіцыі макету: да нашых дзён захаваліся адно руіны.

— Нават не верыцца ў тое, што я на свае вочы ўбачу гэты тэатр адноўленым, — паўжартам прызнаўся Аляксандр Юркевіч.

сандр Юркевіч. — Але ж галоўнае — гэта распачаць працу! Таму брэсцкія архітэктары-рэстаўратары ўжо распрацоўваюць праектна-каштарысную дакументацыю...

Падобная смеласць і сапраўды беспрэцэдэнтная. Не прыгадаю іншага выпадку, калі б мясцовыя ўлады самі ўзяліся за такі “немясцовы” па сваіх маштабах аб’ект — і дасягнулі значных поспехаў! Тыя амаль чатыры мільярды рублёў, якія ўжо былі асвоены ў Ружанскім палацы, паходзяць з розных крыніц: гэта не толькі раённыя, але і абласны бюджэт, а таксама падтрымка Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь. Галоўны ж “рухавік” усіх працэсаў знаходзіцца менавіта на Пружаншчыне.

Тым не менш, раённыя ўлады вельмі спадзяюцца, што Сапегаўская рэзідэнцыя ў бліжэйшыя гады будзе ўключана ў Дзяржаўную інвестыцыйную праграму Рэспублікі Беларусь. Калі фінансавы струмень пацячэ і з дзяржбюджэту, справы пойдучы значна хутчэй.

Пэзапная рэстаўрацыя зусім не азначае “распыленне” грошай. У Ружанах кіруюцца добрай формулай: бяруцца за адзін з фрагментаў комплексу — і набліжаюць яго стан да ідэальнага. Затым архітэктары пачынаюць адужваць новы ўчастак праектнай работы...

Таму пра лёс цэнтральнай часткі ансамбля — уласна палаца Сапегаў — сёння пакуль нават гутаркі не вядзецца. Час пакажа, ці гэта будучыя закансерваваныя руіны, або іх колішняя веліч адновіцца. Але пакуль што руіны шчыльна абраслі хмызняком, ды і на саміх мурах ужо красуюцца ладныя дрэўцы.

— Такое з’яленіва для помніка спадчыны даволі небяспечнае, бо яно паступова разбурае кладку, — адзначыла за-

— І вось, мінула літаральна некалькі гадоў (для гісторыі такі час — імгненне), і сёння мы знаходзімся ў першай частцы адноўленага комплексу, — працягваў ён. — Але палацавы комплекс — не толькі сцены: гэта людзі, што тут жылі, гэта культура, дух, тыя каштоўнасці, якімі яны ў жыцці кіраваліся. І квінтэсэнцыя ўсяго гэтага — менавіта бібліятэка роду.

— Кнігазбор Сапегаў не меў вопісу, і таму дакладна падлічыць колькасць яго адзнак сёння немагчыма, — дадала намеснік дырэктара Нацыянальнай бібліятэкі Людміла Кірухіна. — Але прыкладна можна казаць недзе пра 20 тысяч асобнікаў, сярод якіх нямаля рарытэтаў. Прычым найбольш значная частка збору знаходзілася менавіта тут, у Ружанах. Яго пачынаў фарміраваць сам Леў Сапега, сабраўшы першыя тры тысячы кніг...

Гэтыя цікавыя факты можна было даведацца пад час прэзентацыі дыска “Кнігазборы Сапегаў”, якая адбылася непасрэдна ў адноўленым флігелі. Паводле шчаслівага збегу абставін, першы плён маштабнага і доўгатэрміновага праекта, што быў распачаты некалькі гадоў таму па ініцыятыве Брэсцкай абласной бібліятэкі і Нацыянальных

фію, якая ўключае 600 крыніц па яго гісторыі, а таксама поўнатаржэставыя копіі найбольш каштоўных кніг. І гэта толькі пачатак “віртуальнай рэспіцыі” і грунтоўнага асэнсавання кніжных набыткаў знакамітага роду.

— Адны толькі экслібрысы на выданнях з Сапегаўны вымагаюць асобных навуковых артыкулаў, — адзначыла пад час прэзентацыі Людміла Кірухіна. — А па дарчых надпісах на тыпульных аркушах кніг можна прасачыць іхні шлях па Беларусі і свеце. Таму — “Працяг будзе”...

Быў наладжаны продаж дыска. Нягледзячы на тое, што ён разлічаны перадусім на навукоўцаў ці, прынамсі, “сур’ёзных аматараў”, прывезеную ў Ружаны партыю змялі з прылаўка за лічаныя хвіліны, а многім яшчэ і не хапіла.

Пра творчы складнік кінапрацэсу публіцы вядома, бадай, усё. Акцёры, рэжысёры і нават сцэнарысты — частыя госці тэлепраграм і героі газетных рэпартажаў. Але для таго, каб на “чырвоныя дарожкі” шматлікіх кінафестывалаў выходзілі здымачныя групы новых захапляльных стужак, працуюць тысячы тэхнічных спецыялістаў, чыя дзейнасць у большасці выпадкаў застаецца “па-за кадрам”. Між тым, тэхніка ў кіно становіцца ўсё больш важкім чыннікам, які даводзіцца браць у разлік таму, хто хоча, каб яго кіно было сучасным і запатрабаваным.

Нацыянальная кінастудыя “Беларусьфільм” не стаіць у баку ад тэхнічнага кінапрагрэсу. Апаратура, з дапамогай якой здымаюцца і рыхтуюцца да пракату айчынныя стужкі, паступова абнаўляецца. Карэспандэнт “К” вырашыў звярнуцца па самую апошнюю інфармацыю аб тэхнічных магчымасцях Нацыянальнай студыі да намесніка галоўнага інжынера Сяргея Дыко.

аналаг якога атрымаў тэхнічны “Оскар”, і апэратарскімі цяжкамі, як і раней, ажыццяўляецца выключна сілай чалавечага розуму і мускулаў: толькі рука чалавека гарантуе плаўны рух у кадры, і праца любога механічнага прыстасавання будзе абавязкова заўважана гледачом. Рукі чалавека, як ні дзіўна, запатрабаваны па-ранейшаму і на мантажы. Так, апошні фільм Віталія Дудзіна “На скрыжаванні” манціраваўся менавіта “ручным” спосабам.

Стужку Дудзіна манціравалі на плёнцы яшчэ і па просьбе апэратара Дзмітрыя Рудзя, які абраў менавіта гэты шлях з-за пэўных тэхнічных акалічнасцей. Але

Дзяржынску або ў аналагічнай расійскай установе ў падмаскоўных Белых Стабах, бачыў там стужкі амаль стогадовай даўніны, унікальныя кадры хронікі, якія захаваліся толькі дзякуючы таму, што былі зняты на кінаплёнку. Ніводзін іншы фармат захавання такога шматгадовага эфекту не дае. Вядома, што відэазапісы, якія рабіла тэлебачанне цягам апошніх двух дзесяцігоддзяў, захаваліся толькі часткова. Хоць якасна і на дзесяцігоддзі захаваць плёнку можна толькі ў спецыяльных умовах з дапамогай складанага абсталявання і вопытных прафесіяналаў.

Увогуле ж, пытанне захавання візуальнай спадчыны — вельмі вострае, мае не толькі культурнае, але, наўпрост, эканамічнае вымярэнне. Напрыклад, да нас пастаянна звяртаюцца гледачы, якія хочучь убачыць класіку “Беларусьфільма”, тыя ж дзіцячыя стужкі Леаніда Нячаева, у эталоннай якасці. Тэлеканалы, што закупляюць у нас права на паказ класікі, таксама патрабуюць высокага ўзроўню матэрыялаў. Існуе даўно заведзены парадак, паводле якога знятыя карціны знаходзяцца на студыі толькі некалькі гадоў, пакуль на іх існуе стабільны попыт, а потым іхнія копіі адпраўляюцца ў Дзяржаўны архіў у Дзяржынск. З пераходам на лічбавыя носбіты ў нас з’явіўся шанец займець свой цэнтр захавання стужак. Таму ў бліжэйшых планах — стварэнне лічбавага сховішча, дзе размесціцца ўся

Нашы на “...Віцязі”

У праграме XX Міжнароднага кінафестывала “Залаты Віцязь”, што сёлета пройдзе ў Курску з 14 па 23 чэрвеня, — пятнаццаць беларускіх стужак, якія будуць прадстаўлены ў шасці з сямі конкурсаў форуму.

Усяго ў “Залатым Віцязі” прымуць удзел 250 стужак кінематаграфістаў з 25 краін. Сярод ігравых работ за перамогу паспаборнічаюць дзве карціны “Беларусьфільма” — “Брэсцкая крэпасць” Аляксандра Котта і “На раздарожжы” Віталія Дудзіна. У конкурсе стужак для дзяцей краіну прадставіць “Рыжык у Залюстэрчы” Алены Туравай, а сярод дакументальных работ — “Знак лёсу” Сяргея Кацьера, “Інакія” ды “Малыя ваны рай” Галіны Адамовіч, “Паходня вайны” Міхаіла Жданоўскага, “Андрэй” Віктара Асюка, “Космас Андрэя Гойкі” Віталія Любецкага.

Сярод анімацыйных твораў Беларусь прэзентуе “Лісу і Жураўля” ды “Рыбку па імені Нельга”. У раздзеле дэбютаў — стужкі “Дарослыя гульні маленькага хлопчыка” Наталлі Ліпатавай і “Той, які не адносіцца” Аляксея Казлоўскага.

У пазаконкурснай праграме “Рэлігія і XXI стагоддзе” госці форуму пабачаць карціны “Лямпа не гасне” Максіма Міхальцава і фільм “Пасха на Лысай гары”, зняты манашкай Іааннай.

“Лічба” vs. плёнкі?

Інтэрв’ю-вандроўка па калідорах Нацыянальнай кінастудыі

— Сяргей Уладзіміравіч, усё ж та кі, ці можа “Беларусьфільм” у тэхнічных адносінах параўнацца з іншымі студыямі былога СССР і краін Усходняй Еўропы, такімі, як “Мосфільм” і пражскі “Барандаў”?

— Рэканструкцыя Нацыянальнай кінастудыі — у самым разгары. За апошнія тры гады зроблена шмат, закуплена новае абсталяванне, якое дазваляе ствараць кінастужкі, рыхтаваць копіі для пракату і паказу на тэлебачанні, для тыражавання носьбітаў на сучасным тэхналагічным узроўні без дапамогі іншаземных кампаній. Яшчэ некалькі гадоў таму для таго, каб “зрабіць” якасны гук, спецыялісты студыі былі вымушаны выпраўляцца за мяжу, каб выканаць пэўныя тэхналагічныя аперацыі на тым абсталяванні, якога тут не было. Можна казаць аб тым, што мы маем неабходны “каркас” абсталявання, які можна “нарошчваць” далей, пашыраючы нашы магчымасці. Сёння нашы павільёны, натурная пляцоўка ў Смалявіцкім раёне, тэхніка дазваляюць адначасова ствараць чатыры поўнаметражныя мастацкія карціны.

— А што наконт найноўшых тэхналогій? Калі паглядзець карціну “Рыжык у Залюстэрчы”, дык ўзровень спецефектаў часам выглядае практычна як галівудскі. Няўжо ўсё, паказанае ў карціне, створана тут, на “Беларусьфільме”?

— Так, наша абсталяванне дазваляе ствараць спецефекты, якія ўсё больш запатрабаваны ў сучасным кіно. У адным з павільёнаў студыі ёсць магчымасць здымаць акцёраў на фоне зялёных сценаў, з далейшым накладаннем патрэбнага па сцэнарыі фону. Менавіта так мы здымалі “Рыжыка”, для чаго, нягледзячы на ўсе спецефекты, давялося прывесці ў павільён тоны сапраўднага пяску, каб стварыць барханы, нібы ў пустыні. У выніку мы атрымліваем выяву і гук, якія можна выкарыстоўваць для стварэння копіяў фільмаў для лічбавых кіназалаў, у гэтым годзе мы плануем набыць праграмае забеспячэнне для такіх работ. Тое ж тычыцца абсталявання для 3D: калі ўзнікне неабходнасць, мы гатовы працаваць са стэрэавыявамі, нашы спецыялісты маюць неабходны ўзровень ведаў.

— Якія самыя вялікія змены адбыліся на студыі з пачатку рэканструкцыі?

— Мы можам ганарыцца, што маем магчымасць працаваць па самай сучаснай D1-тэхналогіі. Адбылося абнаўленне ўсяго тэхналагічнага “ланцужка”. Цяпер займаемся пераводам выявы на лічбавы носьбіт, карэцыйны колеру, запісам інтэрнегатыва, іншымі аперацыямі на сучасным узроўні. Тое ж самае тычыцца аперацый з гукам. Іх вельмі шмат, і ўсе яны выконваюцца на сучасным лічбавым абсталяванні. У мінулым годзе кінастудыя аднавіла абсталяванне залы перазапісу ў сістэме “DOLBY”. Спецыялістамі з кампаніі-вытворцы былі праведзены ўсе неабходныя тэсты і настройка абсталявання, адноўлены сертыфікат залы. Акрамя таго, было закуплена высакаякаснае абсталяванне для лазернага запісу аптычнай фанэграмы ў той жа сістэме, якое дазваляе праводзіць поўны цыкл работ з гукам непасрэдна на студыі. Зразумела, усё абсталяванне, якое выкарыстоўваецца ў кіно, патрабуе немалых сродкаў. Перш чым купіць апаратуру той або іншай фірмы, мы доўга ўзважваем усё “за” і “супраць”, праводзім тэсты, спрабуем дасягнуць найлепшага выніку за разумныя грошы.

Нішто не замяніць чалавечых рук і... плёнкі

Вандроўка карэспандэнта “К” па студыі пачалася са здымачных павільёнаў, потым быў цэх апрацоўкі плёнкі і разнастайныя, вельмі дасканальныя машыны, якія дапамагаюць праявіць яе, дабіцца ад выявы патрэбных адценняў колераў, надрукаваць кінакопіі.

Павільёны студыі, як і знакіты галоўны корпус на праспекце Незалежнасці, пакуль чакаюць чаргі на ремонт, але элементы, з якіх будуецца “сцены” джарацый, ужо цалкам адноўлены. Закуплена здымачнае абсталяванне: камеры для здымак на плёнцы і лічбавыя камеры вельмі высокай якасці, разнастайныя спецыяльныя прыстасаванні, у тым ліку — апэратарскія цяжкі і кран. Ён дазваляе падываць камеру і двух чалавек амаль на дзевяць метраў. Дарэчы, кіраванне і новым апэратарскім кранам,

плёнкі, у любым выпадку, у бліжэйшай перспектыве застаецца элементам кінапрацэсу. Нават калі ўсё кінаатэтры будуць абсталяваны выключна лічбавымі праектарамі, творцы будуць выкарыстоўваць плёнкі, упэўнены Сяргей Дыко:

— У Канне мы сустракаліся з менеджарам па продажках ва Усходняй Еўропе адной з дзвюх асноўных фірм-вытворцаў кінаплёнкі ў свеце, і яна паведаліла, што кінаплёнку ўсё больш выкарыстоўваюць у Расіі, Еўропе, Амерыцы. Самыя гучныя і якасныя праекты здымаюцца толькі на плёнцы. І гэта не толькі пытанне прэстыжу або традыцыі. Кампаніі — вытворцы плёнкі не стаяць на месцы і падстройваюцца пад той “лічбавы” працэс, які ідзе ва ўсім свеце. Прычым робяць гэта даволі эфектыўна: як бы хутка ні развілася лічбавая тэхніка, пакуль яна не дасягнула таго ўзроўню якасці, што прапануе плёнкі. Студыя валодае трыма сучаснымі лічбавымі камерамі Red One. У адрозненне ад плёнкі яны не даруюць памылкаў ад экспазіцыі, а якасць іх працы залежыць ад кваліфікацыі апэратарскай групы і якасці ды колькасці асвятляльных прыбораў. Але кожны дадатковы асвятляльны апарат на пляцоўцы павышае памер сабекошту, што, зразумела, адбіваецца на бюджэце карціны.

Безумоўна, “лічба” сёння дамінуе, — працягае аповед аб складзе здымачнай тэхнікі “Беларусьфільма” Сяргей Дыко. — У нашых планах — закупка яшчэ дзвюх камер ALEXA сусветна вядомай маркі, з якімі стане працаваць яшчэ прасцей, асабліва на здымках тэлевізійных серыялаў. На “лічбу” мы цалкам перавялі дакументальнае кіно.

— Але нашы дакументалісты слухна заўважаюць, што запісы на лічбавых носьбітах, у адрозненне ад плёнкі, захоўваць куды больш складана. Да таго ж, прыстасаванні, з дапамогай якіх гэтыя запісы можна “прачытаць”, вельмі хутка становяцца састарэлымі, як і самі лічбавыя носьбіты. Між тым, стандартная 35-міліметровая плёнкі застаецца нязменнай ужо шмат дзесяцігоддзяў...

— Так, кожны, хто хоць аднойчы атрымаў магчымасць пабываць у Дзяржаўным архіве кінафотонадакументаў у

прадукцыя “Беларусьфільма”. Ідзе праца па пераводзе ў дыгiтальны стан студыйнай фанатэкі, якой карыстаюцца рэжысёры пры агучванні стужак.

Тэхніка на ўзроўні Канна

Зусім нядаўна намеснік галоўнага інжынера Нацыянальнай кінастудыі ў складзе беларускай дэлегацыі прымаў удзел у працы прадстаўніцтва нашай краіны на Канскім кінафестывале. Таму слухным стала пытанне аб тым, ці зацікавіліся госці найпрэстыжнейшага кінафоруму тэхнічнымі магчымасцямі “Беларусьфільма”.

— Зацікаўленасць нашай студыяй была відавочнай: дыскі з прэзентацыйнымі матэрыяламі разыходзіліся вельмі хутка, — расповеў Сяргей Дыко. — Але трэба ўлічваць, што ва ўмовах рэзкага павелічэння бюджэтаў стужак кінематаграфісты шукаюць, хутчэй за усё, фінансавых партнёраў, якія змогуць зрабіць дадатковы ўнёсак у агульны бюджэт карціны. Між тым, былі і тыя кампаніі, якія мелі намер разлічваць менавіта на магчымасці нашай тэхнікі і спецыялістаў. Такое супрацоўніцтва шырока распаўсюджана ў свеце кіно: чэшская студыя “Барандаў”, напрыклад, ужо шмат гадоў з’яўляецца здымачнай базай для заходніх, у прыватнасці, галівудскіх кінакампаній. Многія знакамітыя заакаянскія фільмы былі падрыхтаваны менавіта яе тэхнічнымі спецыялістамі.

— Дарэчы, якім чынам “Беларусьфільм” падтрымлівае неабходны ўзровень тэхнічных супрацоўнікаў?

— Кваліфікацыя супрацоўнікаў — пытанне, якое заўжды хвалюе, бо на постсавецкай прасторы вельмі мала навучальных устаноў, што рыхтуюць тэхнічныя кадры для кінасферы. Большасць інжынерных супрацоўнікаў “Беларусьфільма” скончыла Ленінградскі інстытут кінаінжынераў. Цяпер гэта Універсітэт кіно і тэлебачання, дзе вучыцца завочна наша моладзь. Праходзяць падрыхтоўку супрацоўнікі студыі і ў знакамітым маскоўскім ВГИКУ, але праблема з маладымі спецыялістамі існуе. На некаторыя спецыяльнасці ўвогуле ніхто і нідзе не рыхтуе — ім навучаюцца адзінкавыя энтузіясты, якія паступаюць на студыю з-за любові да кінамастацтва.

Антон СІДАРЭНКА

Ад “Талаша” да “Снайпера-2”

На Нацыянальнай кінастудыі прыступілі да стварэння шэрагу новых карцін.

Як паведалі карэспандэнту “К” у прэс-службе “Беларусьфільма”, цяпер на розных стадыях вытворчасці знаходзяцца стужкі розных жанраў, аб’яднаныя тым, што яны прадугледжаны для тэлевізійнага экрану.

У прыватнасці, рэжысёр Алег Фясенка здымае таксама працяг паспяховага праекта Аляксандра Яфрэмава “Снайпер”. Дзеянне новай стужкі, над якой “Беларусьфільм” працуе разам з расійскімі партнёрамі, адбываецца ўжо на тэрыторыі Беларусі, дзе групе снайпераў даручана ліквідаваць нацысцкіх злачынцаў.

Працягваецца праца над постпрадакшнам прыгодніцка-патрыятычнага міні-серыяла “Талаш” рэжысёра Сяргея Шульгі. На апошні праект студыя ўскладае асаблівае спадзяванні, тым больш, што ў стужцы-экранізацыі кнігі класіка нацыянальнай літаратуры Якуба Коласа здымаліся збольшага беларускія акцёры.

“...Дзсятка” плюс Стах

Паказам стужкі Валерыя Рубінчыка “Дзікае паляванне караля Стаха” распачнецца Фестываль еўрапейскага кіно “Залатая дзсятка”.

Кінематаграфічны форум арганізаваны прадстаўніцтвам Еўрапейскага саюза і пасольствамі краін ЕС пры падтрымцы Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь.

14 — 17 чэрвеня ў сталічным кінаатэатры “Перамога” прадэманструюць найвядомыя стужкі другой паловы XX стагоддзя. Сярод іх аўтарамі — майстры Францыі і Вялікабрытаніі, Італіі і Германіі, Польшчы і Літвы, Венгрыі і Чэхіі... Стужкі з “Залатой дзсяткі” — “Мужчына і жанчына” Клода Лелюша, “Восем з паловай” Федэрыка Феліні, “Шэпты і крыкі” Інгмара Бергмана, “Двойное жыццё Веронікі” Кшыштафа Кіслеўскага ды іншыя.

Што ж незвычайнага ў падобным дзеянні? Рэжысёр Аляксандр Янушкевіч у сваіх работах заўсёды вылучае падкрэсленай інтэлігентнасцю: нават з "чорцікамі ў ваках", ён выступае як прыхільнік дакладна выверанай тэатральнай культуры, што выяўляецца ў яго падкрэслена-педантычнай працы з драматургіяй, акцёрамі. Гамбровіч жа, наадварот, сваімі п'есамі ўвесь час намагаўся справакаваць тэатр да таго, каб разбурыць любы ўмоўнасці, якія замінаюць свабоднаму палёту думкі. А можа, менавіта пошукі таго, што ж хаваецца "па-за законамі тэатральнай геаметрыі", і зблізілі іх?..

Ёсць тэзіс аб тым, што любая форма — гэта застылы змест. І ў дадзеным сэнсе аўтарскі эпіграф: "Вянчанне", як і ўсе мае творы, накіравана супраць формы, гэта пародыя на форму, пародыя геніяльнай п'есы — прыадкрывае нам поле інтарэсаў рэжысёра. Яго, услед за драматургам, цікавіць, да якой ступені два гэтыя паняцці ўзаемазвязаны, і ці можна, разбурыўшы, знішчыўшы форму, пакінуць жыццё зместу? Адсюль і разбурае той формы, увасобленае ў няпэўнасці абсалютна ўсяго, што адбываецца на сцэне: невядома, ява гэта ці толькі сон, жыццё перад намі персанажы або яны — плады хваравітай фантазіі-трызнення галоўнага персанажы, усё, што адбываецца між гэтымі істотамі, усур'ез, ці гэта толькі своеасабліва гульня "на мігі". Падобная "зачыстка" прасторы спектакля ад якіх-кольвечы прыкмет і арыенціраў, якія зазвычай "прывязваюць" фантазію глядача і змушаюць яе кіравацца ў пэўным, загадзя вядомым, рэчышчы, працуе на тое, што ў цэнтры ўвагі застаецца адно толькі сама гісторыя — тое, дзеля чаго, уласна кажучы, і ствараецца дадзена пастаноўка.

Галоўнае філасофскае пытанне, якім, услед за драматургам, задаецца і рэжысёр, можна было б сфармуляваць так: хто ён — чалавек? Калі — цар, то — чаго? Прыроды? Грамадства? Сусвету? І калі ён у стане самастойна, разбураючы і ігнаруючы законы Бога і сям'і, абвясціць сябе каралём, то ці насамрэч гэта сведчыць аб тым, што ён здольны ўзяць гэты багаж? І — захаваць чысціню ўласнай свядомасці пад такім непаспелым цяжарам? Іншымі словамі, рэжысёр разам з акцёрамі разважае на тэму таго, наколькі чалавек як істота сацыяльная забівае чалавека як істоту біялагічную, і дзе пралгаюць тыя чырвоныя шыўкі, заступаючы за якія ты апынаешся

"Вянчанне" і галоўны рухавік

Геаметрыя "на мігі"

па-за адчуваннем уласнай бяспекі, у першую чаргу — маральна-духоўнай.

У галоўнай ролі маладога салдата Хенрыка, які вяртаецца з вайны да сваіх бацькоў, выступае Цімур Муратаў, для каго гэтая роля — ужо трэцяя з шэрагу "ваенных", а дакладней кажучы — тых, што спрабуюць звярнуць нашу глядацкую ўвагу на праблему станаўлення чалавека і мужчыны ў сучасным свеце. Хенрык з "Вянчання" таксама не жадае прымаць наваколны свет. Аднак ён, у адрозненне ад Вярышына, вырашае гэтую задачу па-іншаму: вырашае абвясціць сябе каралём. Аднак, не, зусім не прага ўлады кіруе гэтым яго ўчынкам — галоўным "рухавіком" з'яўляюцца ўнутраная разгубленасць і страх перад тым, што нічога ў свеце не дае чалавеку адчування бяспекі і абароненасці, і немагчыма быць абсалютна ўпэўненым у тым, што кожная хвіліна твайго існавання, стасункаў з іншымі не прынясе табе болю і няшчасця. Але ж ці здольны ўлада і ўсемагутнасць даць

пачуццё бяспекі і абароненасці нават аднаму-адзінаму чалавеку?..

Візуальны вобраз спектакля працягвае ідэю разбураўня формы... іншай формай. Мастак Таццяна Нерсісян "разбівае" адчуванне рэальнасці і адчувальнасці таго, што адбываецца на сцэне, за кошт гіпертрафіраваных лялек і іх пастаяннай падмены жывым акцёрскім планам, трансфармацыі форм-абрысаў сцэнічных касцюмаў, дзякуючы чаму бацькі Хенрыка — Катажына і Ігнат (бліскучы акцёрскі дуэт Святланы Цімохінай і Аляксандра Васько) — у адзін момант ператвараюцца ў яйкападобных істот, "аздобленых" сармацкімі партрэтамі. У той час, як П'яніца (Уладзімір Грамовіч), што ўвасабляе галоўнага спакушальніка і самы вялікі падсвядомы страх, выглядае ў часе ўсёй пастаноўкі падкрэслена рэалістычна: цвярога, задуманым, у выдатна адпрацаваным касцюме. Як і сябра галоўнага героя Улада (Дзмітрый Рачкоўскі), што ўключаецца ў гульню фантазіі Хенрыка і нават па яго просьбе здзяйсняе самазабой-

ства, але пры гэтым, здаецца, ні на хвіліну не страчвае ўнутранага адчування рэальнасці.

Акурат гэткае не перацяканне і розных рэальнасцей надае спектаклю не толькі дынамізм, але і пэўную філасофскую глыбіню, запрашае да разважанняў на глыбокія, важныя для кожнага чалавека тэмы ўласнай самаідэнтыфікацыі і адчування сябе як асобы ў сацыюме. І тое, што на глебе, выпаленай ідэяй забавлення глядача, узрастаюць тэатральныя кветкі кштальту "Вянчання", пасаджаныя і ўзрошчаныя рэжысёрамі маладога пакалення, не можа не выклікаць павагі да гэтых творцаў і тэатра, які наважваецца на гэтыя ўчынкы. Прынамсі, той факт, што "Вянчанне" ўжо сёння стала не проста тэатральным "прадуктам", а мастацкай і культурнай падзеяй тэатральнага сезона, які вось-вось скончыцца, для мяне неаспрэчны.

Таццяна КОМАНАВА
На здымках: сцэны са спектакля "Вянчанне".
Фота Аляксандра ДЗМІТРЫЕВА

Х'ю? Салянік? Падабед!

Днямі 60-годдзе адзначыў заслужаны артыст Беларусі **Аляксандр Падабед**. Пасля заканчэння ў 1972-м Беларускага дзяржаўнага тэатральна-мастацкага інстытута ён прыйшоў у трупы Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы, дзе служыць па сёння.

Часта лёс акцёра наўпрост залежыць ад таго, наколькі той або іншы рэжысёр "бачыць" яго ў сваіх спектаклях. Акурат так сталася і з Аляксандрам Падабедам: іграючы нямаля, акцёр часцяком "трымаўся" на ролях другога плана. Магчыма, таму, што ўмеў удаля знаходзіць трапныя вобразныя характарыстыкі для такіх персанажы, ператвараючы іх, не галоўных, у запамінальных і яркіх. Пры гэтым сцэнічныя работы Падабеда ніколі не заставаліся ў ценю: варта згадаць хаця б яго Саляніка з "Радавых" А.Дударова, Ясунары Кавабату са спектакля "Дом, дзе спяць прыгажуні" Г.Хуана, Райлі з пастаноўкі "Уваходзіць свабодны чалавек" Т.Стопарда, Ванюшына ў "Дзесях Ванюшына" С.Найдзёнава, Мікіту з "Вечара" А.Дударова...

Апошнім часам Аляксандр Падабед часта выходзіць на сцэну: у яго актыўным рэпертуары — Іван Цюхай-Ліпскі ў "Пінскай шляхце" В.Дуніна-Марцінкевіча, Х'ю ў "Translations" Б.Фрыла, Штурмбанфюрэр у спектаклі "Не мой" паводле А.Адамовіча, Кесар у "Тэатры Уршулі Радзівілі"...

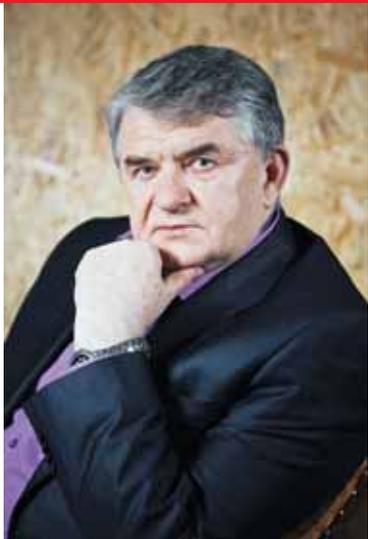
І свой дзень нараджэння Аляксандр Станіслававіч адзначыў па-тэатральнаму — пастаноўкай "Гендэльбах" П.Барца, дзе ён выконвае ролю Георга Гендэля, якая стала падарункам для ўсіх прыхільнікаў майстра сцэны, а для яго самога — цудоўнай магчымасцю яшчэ раз пачуць цёплыя і шчырыя словы прызнання акцёрскага таленту.

Павіншаваў у той вечар заслужанага артыста Беларусі і міністр культуры краіны Павел Латушка.

На здымках: Аляксандр Падабед бліскуча ўвасобіў на сцэне роднага тэатра як Гендэля, так і Янку Купалу.

Сёння свой 65-ы дзень народзінаў адзначае папулярны акцёр тэатра і кіно Аляксандр КАШПЕРАЎ. "Някруглая", здавалася б, дата сталася добрай нагодай для артыста, каб сабраць сяброў і прыхільнікаў на творчы вечар. Падзеі ў "родным" для Аляксандра Барысавіча мінскім Тэатры-студыі кінаакцёра пачнуцца з вадзілія "Рабаванне апоўначы", дзе імяніннік выконвае галоўную ролю не толькі сярод дзейных асоб, але і як рэжысёр-пастаноўшчык...

— "Рабаванне апоўначы" па п'есе Міраслава Мітровіча для творчага вечара мы абралі таму, што гэта... кароткі спектакль, у адным акце. Пакуль не ведаю, які сюрпрыз мне падрыхтавалі калегі па сцэне, але спадзяюся, яны не стомяцца пад час кароткай, аднаактовай пастаноўкі, — як заўсёды, з жартам, падшоў да размовы з карэспандэнтам "К" Аляксандр Барысавіч. — Калі больш

сур'эзна, то лічу "Рабаванне апоўначы" адной са сваіх найвялікшых творчых удач апошнім часам...

— **І ў вас ёсць з чаго выбіраць, бо Аляксандр Кашпераў — адзін з самых запатрабаваных акцёраў як у беларускім тэатры, так і ў кіно...**

— Так. Дзякаваць богу, здымаюся часта. Калі адказаць на пытанне аб сваіх любімых ролях у кіно, то тут трэба

Самае кароткае "Рабаванне..."

А самы галоўны падарунак — любоў!

назваць, найперш, "Масакру" Андрэя Кудзіненкі, "Дасціш фантазіі" Аляксандра Канановіча, "Зграю" Дзмітрыя Зайцава, тэлевізійны серыял "Помста" Уладзіміра Яноўскага... Ролям у гэтых стужках я вельмі рады! Што да Тэатра-студыі, то тут мне вельмі падабаецца працаваць у спектаклях "Тэатр купца Япішкіна" Аляксандра Бяспалага і Уладзіміра Грыцэўскага, "Забыцца на Гератрата" Аляксандра Яфрэмава. А ў "Рабаванні апоўначы" я і сам выступіў у якасці пастаноўшчыка, што мне, лічу, удалося.

— **Адчуваецца, Тэатр-студыя кінаакцёра — родны дом для Аляксандра Кашперава...**

— Так! Колькі разоў атрымліваў прапановы змяніць тэатр, горад, краіну, і кожны раз упэўнена даваў адмову! Тэатр-студыя, яе калектыв — родныя для мяне паняцці. Апошнім разам, калі запрашалі ў адзін з тэатраў Санкт-Пецярбурга, то так і сказаў: Мінск — галоўны для мяне горад, хоць вырас я ў Маскве.

— **І, пэўна, як для многіх акцёраў, тэатр больш родны, чым кіно?..**

— Вы маеце рацыю. Не бачу сябе без Тэатра-студыі, на іншай сцэне. Што да кіно, то праца на здымачнай пляцоўцы заўсёды больш напружаная, нервовая, таму акцёры з такім задавальнен-

нем і працуюць на тэатральнай сцэне. Зразумела, і ў тэатры ёсць свае мінусы. Але ад працы ў нас я атрымліваю сапраўдную асалоду!

Зрэшты, на недахоп увагі з боку рэжысёраў не магу паскардзіцца: на сённяшні дзень, улічваючы працу па агучванні, у мяне больш за дзве тысячы работ!

— **І сапраўды, Аляксандр Кашпераў — адзін з самых "медыйных" твараў сярод нашых акцёраў... Звычайна артыстаў пачынаюць пазнаваць на вуліцы пасля іх з'яўлення ў рэкламных ролях...**

— Не паверыце, але мяне спыняюць на вуліцы прыхільніцы спектакля "Забыцца на Гератрата", у якім я выконваю галоўную ролю!

— **Не сумняваюся, што яны, прыхільніцы, дораць любімаму акцёру розныя цікавыя рэчы. Які самы незвычайны падарунак, апрача кветак, вы атрымлівалі пасля спектакля?**

— Любоў! Лічу, гэта галоўнае, што можна падарыць чалавеку!

С.А.
На здымку: Аляксандр Кашпераў.

I. Чашнік. "Кампазіцыя".

У Музеі гісторыі горада Мінска прайшла выстаўка "Рускі авангард пачатку XX стагоддзя" (Іван Ключ, Ніна Хлебнікова, Пётр Львоў, Уладзімір Татлін, Эль Лісіцкі, Надзея Удальцова, Любоў Папова, Іван Пуні, Густаў Клуціс, Ілля Чашнік) з прыватнай калекцыі Леаніда Закса.

шмат гадоў, перш чым чалавецтва прыме неапластыцызм (чытай: беспрадметнае мастацтва. — Б.К.) ва ўсім яго аб'ёме: гэтае мастацтва заключае ў сабе завяршэнне ўсяго мастацтва, але на самой справе гэта не што іншае, як яго пачатак".

Што ж, здаецца, гэта так. Сёння і беларускі авангард становіцца ў адзін шэраг з традыцыйным мастацтвам, намагаецца прыўнесці ў ранейшыя прасторавыя ўяўленні новыя экзистэнцыйныя параметры, пабудаваныя на пераглядзе фундаментальных паняццяў аб месцы чалавека ў Сусвеце згодна з новай касмагоніяй XXI стагоддзя, што адназначна дэманструе экспазіцыя ў Нацыянальным павільёне Рэспублікі Беларусь на Венецыянскім біенале-2011.

Але, каб зразумець духоўныя карані гэтых працэсаў, пажадана ведаць і бачыць тварэнні піянераў, першапраходцаў гэтага ўнікальнага авангарднага руху. Частка з іх і прадстаўлена сёння ў Музеі гісторыі горада Мінска.

Л. Лісіцкі. "Проўн".

ма Багдановіча ў 2009-м. Сённяшняя сустрэча з творамі авангардыстаў стала магчымай дзякуючы супрацоўніцтву з прыватнымі калекцыянерамі. У дадзеным выпадку гаворка ідзе пра зборы Леаніда Закса. А частка з прадстаўленых работ была падарана Музею Багдановіча два гады таму. На сённяшняй выстаўцы прадстаўлены і копіі твораў, якія захоўваюцца ў разнастайных еўрапейскіх музеях.

Калекцыя рускага авангарда сям'і Закса існуе ўжо больш за паўстагоддзя. У яе аснове — творы А.Экстэр, В.Татліна, Л.Паповай, І.Ключа і іншых, а таксама Л.Лісіцкага, І.Чашніка, І.Пуні, імёны якіх непасрэдна звязаны з росквітам Віцебскай мастацкай школы М.Шагала і К.Малевіча. Частка калекцыі прадстаўлена фігуратыўнай графікай, большасць жа твораў — беспрадметнае мастацтва. Адным з заснавальнікаў сямейнага збору з'яўляецца дзядзька цяперашняга яе ўладальніка Майсей Закс.

Значная частка работ была набыта яго дачкой Ганнай напрыканцы Другой сусветнай вайны, калі яна працавала ўрачом у Віцебскай вобласці. М.Закс не меў сям'і, і ў 1990 годзе перадаў права на валоданне калекцыяй пляменніку Леаніду Заксу.

В. Татлін. "Проўн".

Касмагонія авангарда

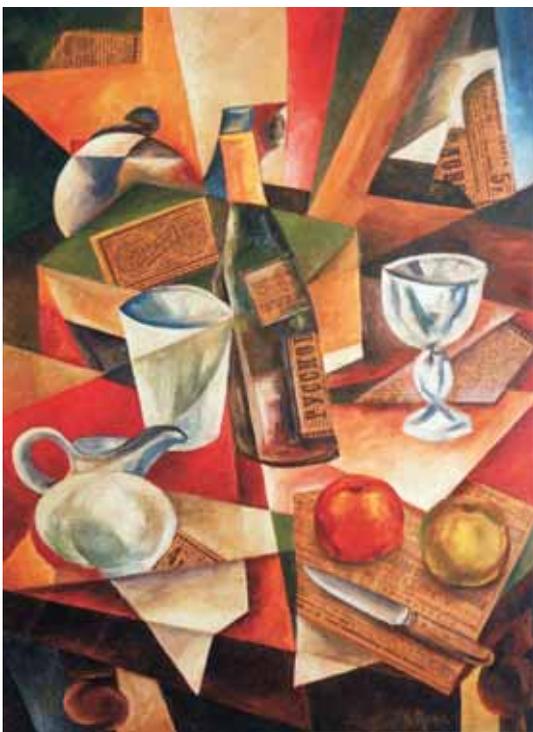
Гісторыя сучаснага мастацтва і ў наш час усё яшчэ знаходзіцца ў працэсе станаўлення. Гісторыя ж рускага авангарда, які найбольш праявіўся да і пасля Першай сусветнай вайны, тым больш мае патрэбу ў асэнсаванні. Гэты перыяд складана паддаецца ацэнцы з прычыны яго недастатковага дыстанцыявання ў часе: ён міжволі меў палемічны характар, таму што шматлікія сілы, якія яго абумоўлівалі, да гэтага часу застаюцца на авансцэне, уплываючы на наша эмацыянальнае ўспрыняцце, а часам і скажаючы яго.

Нават сёння вызначыць ролю авангарднага мастацтва ў кантэксте эпохі — задача не з лёгкіх. Тым больш важна ўбачыць гэтае мастацтва на свае вочы, а не проста філасофстваваць пра яго, бо і сёння яго сустракае жорсткае супраціўленне большай часткі публікі.

І, дарэчы, сталае азначэнне "рускі авангард" таксама не зусім дакладнае, бо нароўні з Пецярбургам-Петраградам і Масквой Віцебская мастацкая школа (пад дахам двух апанентаў М.Шагала і К.Малевіча) у гісторыі еўрапейскага авангарда адыграла не менш важную ролю. І тут не дадаць, не адняць.

Але, калі казаць у цэлым пра эпоху 1910-х гадоў, дык, канешне ж, авангард мае агульныя гістарычныя карані і ў Расіі, і ў Галандыі, і ў Германіі, і ў Францыі, і ў Польшчы, і ў Італіі, і ў нас — на Беларусі.

Магчыма, меў рацыю Піт Мандрыян, які ў 1918-м пісаў: "Такім чынам, міне яшчэ

I. Пуні. "Нацюрморт".

Упершыню творы рускага авангарда дэманстраваліся ў нашым горадзе ў рамках праекта Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспублікі Беларусь "Салон рускага авангарда" ў 2002 і 2004 гадах. Яго спецыфіка складалася з таго, што ні ў адной музейнай экспазіцыі краіны гэты кірунак пачатку XX стагоддзя не прадстаўлены. Цікаваць да дадзенай тэмы паспрыяла працягу праекта ў форме выстаўкі "Беларусі — з любоўю" ў Літаратурным музеі Максі-

Муза і ўлюбёны герой

На персанальных выстаўках заўсёды размяшчаюць біяграфіі мастакоў, з якімі глядач можа азнаёміцца перад аглядам экспазіцыі. У экспазіцыі твораў Вячаслава Зіноўевіча Ражкова — дзве біяграфіі: уласная і яго жонкі Антаніны Мікалаеўны. Упершыню ўбачыўшы гэта, здзіўляешся: чаму так? І толькі пагутарыўшы з музай жывапісца, разумееш: у кожнай рабоце Ражкова — часцінка не толькі ягонай, але і ейнай душы.

Вячаслаў Ражкоў, удзельнік Вялікай Айчыннай вайны, у складзе 101-й танкавай брыгады 19-гадовым юнаком гераічна змагаўся на Курскай дузе. Пасля Перамогі паступіў у Палехскае мастацкае вучылішча імя М.Горкага і пасля яго заканчэння пачаў выстаўляцца як майстар лакавай мініяцюры. Галоўныя тэмы, канешне ж, — ваенна-патрыятычная ("Гераічная застава", "Беларускі Сусанін", "Кулікова поле", "Дзмітрый Данской", а таксама сюжэты народных казак, рускі і беларускі фальклор, матывы сялянскага

побыту. Лепшыя творы знаходзяцца ў Нацыянальным мастацкім музеі Беларусі, Рускім музеі Пецярбурга, у музеях Загорска, Палеха, Барнаўла і г. д.

Антаніна Мікалаеўна — з тых вартых захаплення і такіх рэдкіх у нашы дні жанчын, якія ўсё жыццё прысвяцілі мужу, пестуючы і развіваючы яго таленты, часам забываючыся на свае. Успамінаючы дзiesiąткі гадоў, што пражылі разам, Антаніна Мікалаеўна толькі мімаходзь адзначае, як шмат даводзілася працаваць, колькі разоў трэба было пераязджаць з месца на мес-

В. Ражкоў. "Уборка ўраджаю".

Метафізіка і аўтар

Паводле ўласнай міфалогіі

З 7 чэрвеня ў Музеі сучаснага выяўленчага мастацтва працуе выстаўка твораў Людмілы Русавай "Бесцялеснае". Яна прымеркавана да дня нараджэння мастачкі (11 чэрвеня 1954 года), з'яўляецца своеасаблівай квінтэсэнцыяй самой творчасці аўтаркі, якая стварала мастацтва паводле ўласнай "міфалогіі".

Л. Русава. "Па-за часам".

У 1997 г. у сваёй "Дэкларацыі свабоды творчасці абароны аўтарскай волі" Людміла выбудавала канцэпцыю:

"1. Аўтар і яго біяграфія як лёс творчай асобы — аснова персанальнай міфалогіі; 2. Аўтар як самастойная творчая адзінка, якая здольная рэалізаваць свой творчы патэнцыял; 3. Аўтар мае права на самаідэнтыфікацыю, таму што аўтар стварае; 4. Аўтар любіць мастацтва, а не мастацтва ў сабе ці, тым больш, сябе ў мастацтве; 5. Аўтар можа быць у прэтанзіі толькі да ўласнай персону..."

Людміла Русава — знакавая фігура сучаснага беларускага мастацтва. Яна адна з заснавальніц і актыўны ўдзельнік авангарднага руху на Беларусі. Акрамя жывапісу, графікі, габеленаў і арыгінальнай аўтарскай тэхнікі, мастачка ініцыявала і рэалізавала шэраг канцэптальных праектаў, займалася перформансам, "метафізічнай" пазівай, педагогікай, аналітыкай, тэорыяй і гісторыяй мастацтваў. Для яе творчасці набывае важнае значэнне разуменне гледача, дыялог з ім, зносіны на роўных. Сама прырода перформансу, як яна лічыла, пабудавана на роўным удзеле і сааўтарстве гледача і мастака.

А зараз некалькі слоў з яе біяграфіі.

Скончыла Мінскае мастацкае вучылішча ў 1973 г., потым — аддзяленне манументальна-дэкаратыўнага жывапісу Беларускага дзяржаўнага тэатральна-мастацкага інстытута. Сярод яе педагогаў — Альгерд Малішэўскі, Гаўрыла Вашчанка, Уладзімір Стэльмашонак. У 1980 — 1990-я была членам творчых аб'яднанняў "Плюраліс" і "Форма". Рэалізавала Людміла Русава больш за сто мастацкіх выставак і канцэптальных праектаў. Аўтар першага перформансу на тэрыторыі Беларусі ў 1980-я гады. У канцы 1990-х выдала арт-кнігу "Наскрозь". Людміла Русава пайшла з жыцця летась, 30 мая, у Мінску.

Ул. інф.

ца, як нялёгка было ім станавіцца на ногі ў Мінску... Затое доўга і з асалодай расказвае пра тое, як разам з мужам ездзілі адпачываць на мора, куды замест стосу вопраткі і ўласных рэчаў ён браў эцюднік, фарбы, алоўкі; пра тое, як усе цёплыя месяцы былі на лецішчы, і там ён таксама гадзінамі маляваў свайго ўлюбёнага "героя" — прыроду... "Вячаслаў Зіноўевіч заўсёды пісаў

з прыроды, — дзеліцца Антаніна Мікалаеўна, — таму такая шчырасць бачная ў яго работах. І яшчэ адна асаблівасць ёсць у яго творах: ён заўсёды імкнецца наблізіць прыроду да чалавека, такім чынам на кожнай карціне — хай нават і вельмі маленькі, умоўны, але сустрэнецца чалавек: ці то рыбак, ці то вершнік..."

Цягам васьмі ўжо дзевяці гадоў мэтаў жыцця Антаніны Ражковай з'яўляецца арганізацыя выставак мужа. За гэты час ёй удалося зладзіць іх ужо больш за 25. Апошняя з экспазіцыя была прадстаўлена ў Доме Масквы. Яшчэ адна — у Інстытуце мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя Кандрата Крапівы Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, а адна з выставак акварэлі — у Мінскім дзяржаўным гандлёвым каледжы — увогуле не закрывалася. Работы Ражкова ўпрыгожваюць навучальную ўстанову ўжо не першы год.

Дар'я ДАНИЛЕВІЧ

Зводныя каціроўкі з мастацкай біржы

ВЕНЕЦЫЯНСКІ БІЕНАЛЕ НА ЎЛАСНЫЯ ВОЧЫ

— Міхаіл Рыгоравіч, ці ўсё з першапачатковай задумы ўдалося ажыццявіць?

— Напэўна, у жыцці так не бывае, каб праект рэалізаваўся ў рэальным аб'ёме абсалютна на сто працэнтаў. Часам сама прастора, сам матэрыял падказвае, што можна было зрабіць лепш. Пэўныя тэхнічныя складанасці ўзніклі, але першапачаткова было зразумела, што мы маем прастору з абмежаванымі характарыстыкамі. Ведаецца, гэта як у мастацтве кнігі: калі мастак са сваім творчым парывам не заўсёды ўмяшчаецца ў тэхнічныя параметры кніжнага выдання або газеты, і дызайнер мусіць перавярстаць ці давярстаць штосьці. Такім чынам, адпаведныя карэктывы адбыліся і пад час збору экспазіцыі. Але ў цэлым праект рэалізаваўся, як і быў задуманы. Тым больш, маючы за спінай падтрымку Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь і нашага генеральнага спонсара, мы пачувалі сябе ўпэўненыя.

— Якія ўражанні пакінула адкрыццё Нацыянальнага павільёна?

— Натуральна, добрыя. Яно распачалося з творчай акцыі — перформанса Віктара Пятрова, які задаў тон усёй падзеі. Не абышлося, вядома і без афіцыйных прамоў: прывітальнае слова

Міхаіл Баразна

4 чэрвеня ў Венецыі былі аб'яўлены пераможцы Венецыянскага біенале. Нягледзячы на тое, што сярод прызёраў нашых суайчыннікаў не аказалася, беларускія ўдзельнікі форуму вярнуліся на Радзіму ў прыўзнятым настроі. Бо ў нашым выпадку гаворка ідзе пра перамогу іншага кшталту: Беларусь урэшце зрабіла крок на тэрыторыю сусветнага contemporary art. Выстаўка "Kodex" (куратар — Міхаіл Баразна, мастакі — Канстанцін Касцючэнка, Віктар Пятроў, Дзяніс Скварцоў, Юрый Алісевіч, Артур Клінаў) адкрылася 3 чэрвеня на венецыянскім форуме.

Сустрэшыся па прыездзе з Венецыі з куратарам Нацыянальнага павільёна Рэспублікі Беларусь, рэктарам Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, кандыдатам мастацтвазнаўства, прафесарам Міхаілам БАРАЗНОЙ, мастаком Артурам КЛІНАВЫМ і скульптарам Канстанцінам КАСЦЮЧЭНКАМ, карэспандэнт "К" зрабіў тры невялічкія інтэрв'ю, паспрабаваўшы падсумаваць вынікі першых дзён "ILLUMInations" сучаснага беларускага мастацтва на Венецыянскім біенале.

Канстанцін Касцючэнка:

"Мастацтва на 360 градусаў"

— Канстанцін, ваша скульптура "Распяцце" адкрывала экспазіцыю Нацыянальнага павільёна. Як вы пачувалі сябе ў якасці аўтара, можна сказаць, загаловага твора беларускай выстаўкі?

— Я быў вельмі задаволены, што маю работу ўстанавілі дакладна так, як было запланавана ў віртуальным праекце. Усё атрымалася добра: мы аформілі вялізную колькасць дакументаў, каб скульптура стаяла дакладна такім чынам — ні на сантыметр далей, ні на сантыметр бліжэй. Давялося нават узгадняць яе размяшчэнне з марскімі службамі: іх цікавіла, пад якім вуглом яна будзе ўстаноўлена, каб вецер не здолеў нанесці ёй шкоды. У выніку ўсё атрымалася так, як мае быць, і маю працу, сапраўды, было відаць здалёк. Безумоўна, мне было вельмі прыемна і пачэсна прадстаўляць нашу краіну. І асабліва калі я адчуў маштаб дадзенага форуму, гэтае хваляванне не падалося выпадковасцю.

— На вашу думку, што ў Нацыянальным павільёне было самым моцным складнікам?

— Усе мастакі, якія прадстаўляюць Беларусь, — прафесіяналы. Яны неаднойчы прымалі ўдзел у міжнародных мастацкіх форумах, і таму вылучаць кагосьці асобна лічу няправільным. Мне здаецца, Беларусь прадстаўлена ў Венецыі на годным узроўні. Што да экспазіцыі, нягледзячы на тое, што

Так, можна сказаць, што мы не рабілі шоу сваёй экспазіцыяй: шоу — гэта, хутчэй, зварот да больш перанасычанай публікі; мы ж звярталіся да інтэлектуальнага гледача. І гэты ход, мяркую, цалкам заканамерны, бо менавіта ў Венецыі збіраецца асноўны "касцяк" сусветнай мастацкай крытыкі. Не сумняваюся, што яе ўдумлівы погляд больш карысны за імгненную рэакцыю масавага гледача.

Што дамінавала на Біенале?

сказаў Пасол Рэспублікі Беларусь у Рэспубліцы Італія Яўген Шастакоў, куратар, камісар, іншыя прадстаўнікі арт-супольнасці... Усё ж каротка яго ахарактарызаваць можна так: дамінавала мастацтва. Прыемна, што папрысутнічаць на адкрыцці нашай экспазіцыі прыехала і група падтрымкі з Беларусі.

Сёлета ў форуме прымае ўдзел больш за 80 краін свету, і, натуральна, чаканьне вынікаў адразу пасля адкрыцця не выпадае, аднак у тым, што павільён Беларусі быў прыняты прыязна, сумнявацца не давядзецца.

— Тэма сённяшняга Венецыянскага біенале гучала як "ILLUMInations", што можна перакласці, трактаваць і як "асвечаныя

нацыі". Ці паказалі сябе беларусы на прыкладзе экспазіцыі "Kodex" тымі, хто здольны прапаноўваць цікавыя ідэі ў сучасным мастацтве?

— Напэўна, так. Паглядзеўшы іншыя выстаўкі, я ўпэўніўся ў тым, што ўсе папрокі на адрас нашага мастацтва не маюць пад сабой аніякіх падстаў, якога-кольвечы дылетантызму ці правінцыялізму мыслення. Пацвярджэннем таму — наступны факт, што ідзі беларускіх удзельнікаў Біенале перагукаліся з ідэямі іншых мастакоў, прадстаўленых на форуме. На галоўнай экспазіцыі Біенале была прадстаўлена карціна венецыянца Цінтарэта "Таёмная вячэра", якая перагукалася з саламяным творам Артура Клінава. Я, заўважаючы гэтыя "перафразы", прыдумай жартаўлі-

вую назву для нашай экспазіцыі: "Барацьба інтуіцыі". У цэлым, на гэтым біенале я убачыў, што адбываецца вяртанне цікавасці да ўнутранага свету чалавека, і гэта мяне ўзрадавала. Бо іншым часам, назіраючы сучасныя творы мастацтва, у мяне ўзнікала ўражанне, што ў хуткім часе чалавека не толькі маляваць, але і фатаграфавать не будуць. Ды інтарэс вяртаецца, і беларусы ў гэтым сэнсе знаходзяцца на вельмі годнай пляцоўцы. Я шчыра веру, што тое адчуванне свету, светапогляд, які мае наш народ, тое, як ён размаўляе аб жыцці, — гэта ўнікальная рэч у канцэптуальным мастацтве. Нашы пачуцці найбагацейшыя на адценні. І, вядома, усё гэта знаходзіць сваю інтэрпрэтацыю ў сучасным мастацтве.

Артур Клінаў

— Артур, вядома, што ваш саламяны твор "Тайная вячэра", які першапачаткова мусіў бы лунаць у паветры на спецыяльна падвешаных тросах, усё ж такі прэзентаваўся, так скажам, на зямлі...

— Вы маеце рацыю. Гэта адбылося з тэхнічных прычын. Шчыра кажучы, работу можна было падвесіць, але гэта патрабавала ўжо спецыяльных выскілаў, на якія не хапала ні часу, ні, у нейкім сэнсе, волі. Калі б я быў на мантажы, вядома, настойваў бы на тым, каб яна лунала ў паветры.

Але ўсе гэтыя мінулы не замінаюць галоўнаму — самому факту ўдзелу ў Венецыянскім біенале. Лічу, што разважаючы пра ўдзел Беларусі ў форуме, тут гаворка мусіць ісці не пра тое, каб мы нечым здзівілі публіку і атрымалі ўзнагароду, а пра сам прэзэдэнт выхад аічыннага contemporary art на сусветны рынак мастацтва. Да гэтага наша краіна практычна не ўдзельнічала ні ў адным буйным праекце, якіх у свеце налічваецца з дзясятка: акрамя Венецыі ёсць і Буэнас-

Эканамічная паралель

Айрэс, і Стамбул, Масква, шмат іншых, якія можна параўнаць з такой біржой мастацтва, і, натуральна, нас ніколі на гэтай біржы не было. Венецыя мае найбольш важкія пазіцыі сярод падобных форумаў, і ўвайсці праз гэтыя дзверы на сусветны рынак мастацтва — несумненны прарыв.

Зразумела, з першага разу, не маючы вопыту, не трэба чакаць, што мы адразу "сарвём куш". Але гэты першы крок заявіў пра нашу прысутнасць, ён быў добрым вопытам арганізацыі, досведам для будучых куратараў, будучых арганізатараў, камісараў, мастакоў, якія будуць удзельнічаць далей. Ён быў важны для наладжвання гэтых кантактаў, сувязей, і, увогуле, калі правесці такія эканамічныя паралелі, мы сёння выставілі свае акцыі на біржы. І хоць пакуль каціроўкі не зашкальваюць, гэта аб'ектыўная сітуацыя, што да новага тавару спачатку ставяцца з перасцярогай. Каб каціроўкі выраслі, патрэбен час.

— Але ці адчулі вы, калі працягваць гэтую эканамічную паралель, пэўны інтарэс інвестараў?

— Магу зазначыць: тое, што мы выставілі, у прынцыпе, не было горшым за большую палову экспазіцыі іншых павільёнаў. У нас няма праблем з аўтарамі, з мастакамі, няма гэтага пачуцця правінцыялізму, недаспеласці, што мы недзе там спазняемся. Я магу ўзгадаць некалькі дзясяткаў аўтараў, якія рэальна могуць прадстаўляць Беларусь на Біенале, і іхнія творы будуць не горшыя за тое, што я бачыў у Венецыі. Тут, хутчэй, праблема ў тым, як даць аўтару добрую "аправу", як прэзентаваць яго праект. І яе давядзецца вырашаць, каб рухацца далей. Бо відавочна адно: найбольш эфектныя павільёны тыя, якія найбольш прыцягваюць увагу гледача, гэта павільёны, за якімі "стаяць" вельмі сур'ёзныя грошы. Гэта сродкі спонсараў, фірм, кампаній, якія зацікаўлены ў прэ-

зентацыі нацыянальных аўтараў на годным узроўні. Тое, што я казаў пра "аправу" для мастакоў, — гэта падтрымка нацыянальнага бізнесу. Добра, што ў нашым выпадку такі спонсар — "Прыорбанк" — з'явіўся. Але тое — першы крок. Для таго, каб мы далей мелі перспектывы на нейкія ўзнагароды, на нейкія траплянні ў топ-рэйтінгі, мусіць быць больш фінансавай падтрымкі. Гэта можа быць не адзін банк, а шэраг кампаній: чым больш інвестыцый укладзена, тым лепш прадстаўлены аўтары. І самі праекты могуць быць нашмат больш дарагімі і высокатэхналагічнымі, і месца экспанавання — больш прэстыжным. Усё гэта трэба ўлічваць пры праектаванні будучых павільёнаў.

Пакуль жа я застаўся задаволены ўдзелам, бо цікавасць да майго твора была, і што асабліва прыемна — з боку італьянцаў.

наш павільён быў абмежаваны ў плошчы, ён размешчаны на шляху да іншых выставак. Гэта мне падаецца перавагай.

— А канцэптуальная частка?

— Венецыянскі біенале — гэта вялікае шоу. Вар'яцкія ўльтрасучасныя работы тут суседнічаюць з класічным жывапісам. Канада, да прыкладу, прадставіла на выстаўцы цалкам традыцыйнае мастацтва: адна-дзве скульптуры, класічны жывапіс — і ўсё ўспрымаецца вельмі спакойна. Мяркую, калі б усе павільёны прапаноўвалі праекты прыкладна аднаго і таго ж характару — было б сумна. Біенале тым і цікавае, што мастацтва прадстаўлена тут "на 360 градусаў". І калі ты бачыш увесь гэты спектр, разумееш каштоўнасць і першага, і другога, і трэцяга... Кожны твор тут можа атрымаць самую розную адзнаку, і тое цалкам нармальна. Бо карысць біенале не ў тым, каб вызначыць лепшы від ці жанр мастацтва, а ў тым, каб пашырыць межы ўспрымання свету.

Штогод трэцякурснікі кафедры харэаграфіі БДУКІМ ладзяць фальклорны вечар, дзе паказваюць апрацаваныя імі народныя танцы, гульні ды забаўкі, якія ў былыя дзесяцігоддзі збіраліся навукоўцамі, выкладчыкамі і студэнтамі па ўсёй Беларусі. Ініцыятарам такога жывога захавання нацыянальнай танцавальнай спадчыны выступіла ў свой час доктар мастацтвазнаўства, прафесар Юлія Чурко, якая занатавала свае фальклорныя зборы ў шматлікіх выданнях.

сваё творчае аблічча і, нарэшце, знаходзіць сябе ў ролі... хлебараба. І ўсё гэта — з папраўдзе "завадным" інтэрактывам, калі ў фінальнай кадрылі скакаць пайшоў нават рэктар навучальнай установы Барыс Святлоў. У адпаведнасці з назвай тэатралізаванай дзеі, яму — пашанцавала.

Насамрэч, шанцавала абсалютна ўсім. Удзельнікам — ужо таму, што спрычыніліся да крэатыву, дакрануліся да старажытных пластычных арнаменту-сімвалаў, зрабіўшы іх часткай нашага сучаснага жыцця. Гледачам — што атрымалі мастацкую асабуду і сапраўдную душэўную радасць. А як пашанцавала ўсёй нашай культуры, што ў яе ёсць такія неаб'яквыя, зацікаўленыя ахоўнікі!

Спектакль атрымаўся ў поўным сэнсе слова сінтэтычным: акрамя

дзіва натуральна спалучыліся ў спектаклі глыбінныя нацыянальныя традыцыі (прычым не толькі фальклорныя, але і прафесійныя) з найноўшымі музычна-тэатральнымі тэндэнцыямі. Ужо ў самой жанравай прыродзе гэтага відовішча праглядзілі і вясковыя вячоркі з гульнімі ды скокамі, і рысы школьнага тэатра Беларусі XVI — XVIII стст., які яднаў у пастаноўках, часта на вучэбных тэмы, настаўнікаў і вучняў. Даволі частым на шляхецкіх баляваннях бываў і фінал па прынцыпе "Танцуюць усе!": "культурная праграма" гасцявання пачыналася са спектакля, а завяршалася тагачаснай "дыскаткай".

А колькі адметных пластычных прыдумак было ў саміх фальклорных узорах і іх апрацоўках! Што ні

Карункі для "прыкольнага" спектакля

Фэнтазі-фольк, або Танцаваць як шанцаваць

Вечарына "Каму пашанце, той і станце", падрыхтаваная пад кіраўніцтвам загадчыка кафедры, прафесара Святланы Гуткоўскай, складалася больш як з дваццаці фальклорных узораў, сплеченых у мудрагелісты карункі вяселага, папраўдзе "прыкольнага" спектакля. Тут былі і пароды, і элементы фэнтазі, і сюжэтныя адгалінаванні, што склалі дзве паралельныя гісторыі. Адна — пра добрага чараўніка, які "прыкідваўся" злым, каб дапамагчы жыхарам казначнай вёскі выйсці з замкнёнага кола аднастайнай завядзёнкі. Другая — пра хлопца, што ўсё шукае ды шукае

ўласна танцавальных нумароў (вядома, касцюміраваных!), тут былі і размоўныя дыялогі, і добрая акцёрская гра, і разнастайны сцэнаграфічны антураж, што ўключаў у сябе не толькі намёк на дэкарацыі, але і якасную відэапраекцыю — з дакументальна-мастацкімі і мультышна-камп'ютарнымі міні-сюжэтамі. А яшчэ — жывая музыка, прычым у розных выканальніцкіх варыянтах: тут табе і фурт "Рамэ" кафедры этналогіі і гурт фальклору БДУКІМ, зроблены ў старадаўніх традыцыях так званай траістай музыкі (скрыпка, ударныя, дуда), і дуэт баяністаў. На

нумар — у кожным свая "разыначка", ды не адна. Шкада толькі, што ўсё гэта — без далейшых паўтораў на шырокую публіку. Між тым, падобныя пастаноўкі, заснаваныя не проста на нашым уяўленні пра беларускі танцавальны фальклор, а менавіта на яго рэальных узорах, калісьці зафіксаваных ад саміх носьбітаў, маглі б падштурхнуць і многія іншыя нашы калектывы, у тым ліку прафесійныя, да новых творчых пошукаў.

На здымку:
каму ж пашанцавала ў танцы?
Фота Сяргея КАТА

Пра глобус і чараўніка

Не будзе перабольшаннем сказаць, што сёлетні філарманічны сезон, пры ўсёй яго разнастайнасці, прайшоў пад знакам фартэп'яна музыкі. Міжнародны конкурс піяністаў, два форумы — "Дуэцісіма" і "Магія ражля", асобныя прыезды знакамітасцей, сярод зусім нядаўніх — найвіртуознага, музычна-тонкага, з надзвычайным пачуццём мастацкай формы Эліса Вірсаладзэ, якая грала з Камерным аркестрам Беларусі на чале з Яўгенам Бушковым. А некалькімі днямі раней — сольнік Андрэя Паначэўнага, які ўвогуле змяніў наша ўяўленне пра сучаснае выканальніцтва.

Сусветна прызнаная зорка, гастролі якой распісаны на некалькі гадоў наперад, Андрэй не забываецца на радзіму. Выхаванец нашай фартэп'янальнай школы, колішні выпускнік гімназіі-каледжа пры Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, потым — самой Акадэміі, саліст нашай філармоніі, ён ужо колькі гадоў жыве і працуе ў замежжы. Таму, мабыць, такімі відавочнымі становяцца з кожным чар-

говым прыездам тыя змены ў яго выканальніцкай манеры, што сведчаць пра ўсё новае ўзятыя вяршыні.

Ён заўсёды быў не па гадах мудрым, яму і раней не была ўласціва залішня "рамантызацыя" выканання, тая дзіцячая непасрэднасць, "заліхвацкасць", што, бывае, вылучае найбольш схільных да акцёрства музыкантаў. Але цяпер у яго ігры з'явілася яшчэ больш прароцтва. Усё

надзвычай проста — і чараўна. Так, пэўна, выглядае сапраўдны, не падманны, чараўнік: быццам нічога асаблівага не робіць, так, крыху "варожыць" штосьці рукамі — ды ўсё атрымліваецца, бы само па сабе. І гэтае "ўсё" — дыхае, жыве, радуецца і пакутуе "адасоблена" ад свайго стваральніка.

Рэдкія, але такія заўважныя, сур'ёзныя па непадробным драматызме кульмінацыі ўнікаюць як нястрыманы крык на мяжы магчымасцей, імгненны ўсплёск. Ды ўсё ж не яны становяцца цэнтрам прыцягнення ўвагі, а тое, як гэты піяніст увогуле даносіць музыку да слухача. Аксіёммай лічыцца неабходнасць выяўлення ў творах стылёвых асаблівасцей таго або іншага кампазітара. Андрэй Паначэўны аспрэчыў гэты класічны пастулат,

Рэктарат, калектыву супрацоўнікаў і студэнтаў Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў сардэчна віншуюць дэкана факультэта завочнага навучання, кандыдата філасофскіх навук, дацэнта Антона Іванавіча Марэцкага са значнай падзеяй — 75-годдзем з дня нараджэння.

Дарагі Антон Іванавіч! Прыміце самыя шчырыя віншаванні з пажаданнямі Вам добрага здароўя і доўгіх гадоў сумеснай дзейнасці на карысць нашай Радзімы Беларусі.

Віншuem!*
Сваю шматгадовую навукова-педагагічную дзейнасць Антон Іванавіч прысвяціў студэнцтву. За 35 гадоў працы на пасады дэкана факультэта завочнага навучання вядучай ВНУ ў галіне культуры і мастацтва ўдала выявіў свой дбайны талент арганізатара навучальнага працэсу, больш за дваццаць гадоў з'яўляўся адказным сакратаром прыёмнай камісіі. Дзякуючы шчодрасці яго душы, клапаціліся і ўважліваму стаўленню да маладога пакалення тысячы таленавітых спецыялістаў папоўнілі шэрагі беларускай нацыянальнай культуры ў розных яе галінах народнай творчасці, тэатральным, харэаграфічным і песенным мастацтве, кнігазнаўстве і бібліятэчнай справе.

У асобе Антона Іванавіча Марэцкага гарманічна спалучаюцца рысы філосафа і педагога, прафесійнага арганізатара вышэйшай школы.

Аб вяршынях яго дасягненняў сведчаць шматлікія ўзнагароды. За шматгадовую і плённую дзейнасць, інавацыйны ўклад у падрыхтоўку і выхаванне высокакваліфікаваных спецыялістаў у галіне культуры і мастацтва неаднаразова адзначаўся ганаровымі граматамі Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь, міністэрстваў культуры і адукацыі.

Віншuem!*

У БДУКІМ праз 17 гадоў паспяхова абараніла дыплом студэнтка факультэта завочнага навучання Улада Селязнёва (Масква). Яна праявіла сваю мэтанакіраванасць, працуючы і выхоўваючы чатырох непаўналетніх дзяцей.

На здымках (злева направа): члены Дзяржаўнай экзаменацыйнай камісіі Л.І. Казлоўская, загадчык кафедры педагогікі сацыякультурнай дзейнасці кандыдат педагогічных навук, дацэнт; Э.І. Збароўскі, старшыня камісіі, прафесар, доктар медыцынскіх навук; А.А. Мышкавец, кандыдат педагогічных навук, дацэнт; М.А. Бяспалая, прафесар, доктар гістарычных навук; дыпломніца Улада Селязнёва.

Падзяка*

Глыбока ўдзячная Беларускаму дзяржаўнаму ўніверсітэту культуры і мастацтваў: адміністрацыі (рэктар, прафесар Барыс Уладзіміравіч Святлоў);

дэканату факультэта завочнага навучання (дэкан, дацэнт Антон Іванавіч Марэцкі);

кафедры педагогікі сацыякультурнай дзейнасці (загадчык кафедры, дацэнт Людміла Іванаўна Казлоўская).

Структурныя падраздзяленні ўніверсітэта прадставілі мне магчымасць цягам 17 гадоў (1994 — 2011), працуючы ў Маскоўскім цэнтры творчага развіцця дзяцей ды выхоўваючы чатырох непаўналетніх дзяцей, здаваць экзамены і атрымаць дыплом спецыяліста вышэйшай кваліфікацыі дзяржаўнага ўзору. Веды, атрыманыя ў славянскай беларускай ВНУ, знаходзяць годнае ўвасабленне ў фарміраванні моладзі свету XXI стагоддзя.

Нізкі паклон элітнай ВНУ — БДУКМ.

3 павагай — Улада Селязнёва (Масква, Расійская Федэрацыя)

прапанаваўшы замест "трох кітоў" глабальна-глобусавую музычную планету, што трымаецца ў прасторы самастойна, ды яшчэ і "круціцца"! Ён не "грае" тых або іншых кампазітараў, акцэнтуючы знешнія праявы іх стылю, а даносіць да слухача сам сэнс іх музыкі. Не "распісвае" творы "па ролях", а чытае "ад аўтара" адразу "за ўсіх", не хаваючы папраўдзе зацікаўленага голасу самога "апавадальніка". Бо яго ёсць што сказаць самому! Пры такім поглядзе зверху, з адлегласці ў стагоддзе, становяцца зразумелымі не толькі "палярнасць" Скрабіна і Рахманінава, але і іх аднасць у еўрапейскай мастацкай аўры 1900-х, высвечваюцца нябачныя раней нітачкі ад Шапэна да Скрабіна і Мэтнера, іх "суладдзе" з Яначкаем. І кожны гук — бы асэнсаванае, уважанае слова з незабытым на тэмбры гучаннем, з якіх і складаецца агульнае эстэтычнае палатно, заснаванае на зачараванасці, заворожанасці прыгажосці.

На здымку: Андрэй Паначэўны.

3 2000 да 20

Лекцыю гасця Мінска пачала з прэзентацыі здымкаў сваіх калег, вылучаных за час фотарэдактарскай дзейнасці. Рытууючыся да выступлення, Сара Лін больш за 30 хвілін настрайвала праектар, каб глядачы здолелі ўбачыць дакладныя арыгінальныя колеры падрыхтаваных ёю фота і ацаніць якасць працы славутага выдання, гісторыя якога налічвае больш за 120 гадоў. Апладысменты сталі пацвярджэннем таму, што здымкі, зробленыя фатографамі сусветнага ўзроўню, па-ранейшаму здольныя ўражваць глядача.

Адна тысячная фотасюжэта

Як увесць свет “запакаваць” у айпод?

Фота Аляксея НАВУМЧЫКА

На мінулым тыдні вядомы ў свеце фатограф і фотарэдактар Сара ЛІН навідала Мінск. У межах візіту Сара Лін прачытала адкрытую лекцыю ў Інстытуце журналістыкі БДУ, правяла тэматычны майстар-клас і партфоліа-рэвю для маладых фатографу, а таксама семінар-сустрэчу для фотарэдактараў. Пад час кароткага прабывання ў Беларусі карэспандэнту “К” удалося папрысутнічаць на лекцыі і ўзяць у спадарыні Лін эксклюзіўнае інтэрв’ю.

У наступнай мультысесіі спадарыня Лін прэзентавала свае работы. Больш за 20 гадоў яна працавала пазаштатаным фатографам аднаго з брэндавых часопісаў, перш чым стаць яго фотарэдактарам, і ў яе прафесійным “партфелі” — рэпартажы аб Угандзе, Македоніі, старажытным горадзе Джэне ў заходнеафрыканскай Рэспубліцы Малі, мексіканскім вулкане Попокацэпетль, Камчатцы, возеры Байкал... Пра свае прыгоды майстар распавядала даволі сціпла, аддаўшы перавагу дэманстрацыі ўласна вынікам гэтых вандровак — здымкам, якія былі надрукаваны.

— Звычайна наш фатограф працуе над рэпартажам цягам двух месяцаў, — распавяла падрабязнасці працы Сара Лін, — некаторыя — нават цягам амаль года: гэта больш датычыцца здымак жывёл, істот падводнага свету... Як фотарэдактар я праглядаю ўсе прывезеныя здымкі і раблю выбарку, якая паступова звужаецца з 1500 да 200 выяў. Потым, улічваючы парады рэдакцыйнага савета, мы спыняемся прыкладна на 20 кадрах. У парадку рэчаў пасля базавай двухмесячнай камандзіроўкі адправіць фатографа дазныць матэрыял, якога, на думку рэдакцыі, не стае для годнага сюжэта.

У кожнага фотарэдактара, — пераходзячы да трэцяй часткі лекцыі, распавяла далей Сара Лін, — ёсць свая спецыялізацыя. (Сама яна курыруе артыкулы аб культуры, гісторыі і жыцці людзей. — Д.А.) Праца фотарэдактара кштальту працы прадзюсара: ты адказваеш за выбар тэмы, яе распрацоўку, за бюджэт, які спатрэбіцца для стварэння матэрыялу, за выбарку здымкаў, за тэрміны, рэдакцыю...

Сара Лін паказала фотаздымкі тых сюжэтаў, якімі яна кіравала: гэта рэпартаж пра жыццё мусульман Кітая — народнасць уігураў, пра Бутан — маленькае каралеўства паміж Кітаем і Індыяй, пра Дараві — трушчобны раён у індыйскім горадзе Мумбаі...

методыку фотарэдактарскай працы Сара Лін, — як жывуць людзі ў рэгіёне, што нас цікавіць, як праходзяць іхнія будні, святы — усё гэта павінна ўключыць гісторыя: ад фатаграфіі, што знаёміць нас з атмасферай месца, да апошняга здымка, які распавядае пра надзею жыхароў населенага пункта...

“Ніхто не ведае, у якім месцы спрацуе...”

— Спідарыня Лін, ці выпадала вам пад час працы фатографам адмаўляцца ад здымкаў па этычных меркаваннях?

Сёння я часам праглядаю свае старыя здымкі, і яны выклікаюць у мяне задавальненне, бо бачна, што я рабіла іх з імпульсам ды любоўю. Ні ў якім выпадку не трэба быць суддзёй, калі фатографуеш: ты прыязджаеш у іншую краіну, традыцыі якой могуць моцна адрознівацца ад прынятых на тваёй радзіме.

І, вядома, не абсыціся без самакрытыкі. Трэба ўвесць час удасканалванняца.

— Сёння, калі выбіраеце як фотарэдактар з паўтары тысячы сотню здымкаў, вы ўспрымаеце гэты працэс інакш, чым тады, калі былі фатографам?

Дарэчы

Беларускія профі

Пад час лекцыі спадарыні Лін было анансавана адкрыццё новай спецыяльнасці ў Інстытуце журналістыкі БДУ — “Фотажурналістыка”. Якія дысцыпліны будуць складаць праграму падрыхтоўкі будучых спецыялістаў, што за прынцыпы будуць у яе закладзены — тэма для асобнага матэрыялу. Тым не менш, нараджэнне новай спецыяльнасці ў згаданым рэчышчы — сведчанне новага падыходу да падрыхтоўкі прафесіяналаў, звязаных з фатаграфіяй.

— Напэўна, са мной такога не здаралася. Бо ў першую чаргу я заўжды пыталася ў людзей згоды на іх фотаздымкі. Увогуле, гэтае адчуванне — ці маеш права зрабіць той або іншы фотаздымак — вынікае з атмасферы, якая ствараецца пад час працы. Ці рады цябе бачыць? Ці адкрыты людзі да стасункаў з табой? Усё гэта адчуваецца, бачна. Аднойчы, калі я рабіла рэпартаж аб Камчатцы, сустрэла жанчыну. У яе памёр маленькі сын. Мяне запрасілі ў ейны дом: там стаяла маленькая труна, дзе ляжаў хлопчык. Я спытала, ці магу я зрабіць фотаздымак, — ніхто не быў супраць. Потым я цэлы дзень правяла з гэтай сям’ёй, мы разам былі на могілках, і гэта быў вельмі важны вопыт у маёй практыцы, дзе этычныя пытанні вырашыліся самі сабой.

— Якое ваша творчае крэда як фатографа?

— У першую чаргу — быць шчырым у сваёй працы. Любіць свае фота.

цяжэй. Многія могуць паглядзець падобную інфармацыю ў Інтэрнэце. І ў гэтым сэнсе, лічу, свет стаў лепшым з той прычыны, што ён стаў меншым. Сёння для сучасніка існуе ўжо значна менш экзатычных мясцін, дзе ён не бываў, пра якія нават не чуў... І таму мы павінны працаваць яшчэ больш, каб адшукаць новыя terra incognita, каб прыдумаць, знайсці такі пункт гледжання, які дазволіў бы зірнуць на вядомыя мясціны па-новаму.

— А па-новаму сёння значыць — з выкарыстаннем найноўшых тэхналогій. Як зрабіць навуковапазнаваўчае фота актуальным?

— Скажам, на сайце нашага часопіса імкнёмся размяшчаць больш фотаздымкаў, чым у друкаванай версіі свайго выдання, у нас распрацоўваецца версія для айпада: многія лічаць, што ў гэтым таксама будучыня. Мы спрабуем розныя шляхі і сродкі распаўсюджвання, бо ніхто не ведае, у якім месцы могуць спрацаваць нашы намаганні.

— А, з пункта гледжання зместу, ці цяжка змяняцца ўпоравень са светам?

— Калі раней, распавядаючы аб новых мясцінах, ты як фатограф, фотарэдактар быў наватарам, дык сёння свет турбуюць шматлікія праблемы. Пытанні перанаселенасці планеты, міграцыя, экалагічныя праблемы — калі мы хочам быць цікавымі, мы мусім унікаць ва ўсё гэта. Не змяняцца і не асвятляць тэмы, якія хваляюць свет, — таксама няправільна. Мы вымушаны шукаць свой уласны шлях далейшага развіцця...

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ
На здымку: Сара Лін (сядзіць справа) пад час адкрытай лекцыі ў Інстытуце журналістыкі БДУ.

Р.С. Напрыканцы гутаркі Сара Лін прызналася, што зрабіць сюжэт аб Беларусі падаецца ёй справай вельмі прывабнай. “Але, каб стварыць фатаграфічную гісторыю пра вашу краіну — вы ўжо зразумелі, — спатрэбіцца не два-тры дні”, — пачыла яна.

У Нясвіж на “...Паляванне...”

Хто сказаў, што каралеўскія паляванні прапісаліся адно ў Бела-вежскай пушчы? 24 — 26 чэрвеня вы зможаце стаць удзельнікам непаўторнага нясвіжскага палявання-балавання.

І гэта не простая гульня слоў! Бо ў знакамітым радзівілаўскім замку, ва ўнутраным дворыку перад палацам, дзе могуць змясціцца некалькі тысяч глядачоў, ужо другі раз пройдзе Летні фестываль опернага і балетнага мастацтва.

Сімвалічна, што падзеяй першага вечара стане опера Уладзіміра Солтана “Дзікае паляванне караля Стаха”. Спектакль, пастаўлены 27 гадоў таму, калісьці меў вопыт паказу на адкрытай сцэне — у мінскім Траецкім прадмесці. Акустыка там, можа, і пакідала жадаць лепшага, але відовішча — уражвала. У Нясвіжы ж, як паказаў леташні фэст, добрай акустычнай аўры спрыяе сама архітэктура. Дый нашаму тэатру не прывыкаць да выступленняў у рэжыме open-air: яшчэ ў 80-я гады такія гастрольныя спектаклі пад адкрытым небам праводзіў Беларуска балет, з сярэдзіны 1990-х — Беларуская опера, якая стала заўсёднай “паветраных” фестывалю у тых жа Швейцарыі і Германіі. З часам далучыліся і айчыныя гарадскія ландшафты: узгадайма і мінскія канцэрты (на прыступках АНТ, ля Ратушы), і цыклы канцэртаў ля сцен Святой Сафіі ў Полацку і ў Мірскім замку, адзначаны спецыяльнай прэміяй Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь дзеячам культуры і мастацтва.

Чым жа, акрамя “Дзікага палявання...”, будзе адметны цяперашні нясвіжскі оперна-балетны збор? Найперш — разнастайнасцю: жанравай і “геаграфічнай”. У ратушы прагучаць раманы — пад акампанемент струннага квінтэта “Сернада”. У знакамітым Фарным касцёле — араторыя “Жальбы” Ігара Хадоскі. А непасрэдна на тэрыторыі замка — згаданая опера У.Солтана, аднаактовы балет Л.Мінкуса “Пахіта” і дзве канцэртныя праграмы.

У тэатра ёсць намер зрабіць такія фестывалі не толькі традыцыйнымі, але і больш працяглымі, праводзячы там выступленні цягам усяго вяснова-летняга перыяду, пакуль дазваляе надвор’е. Спраўды, чаму б не займаць нашаму Вялікаму свой філіял? Не абавязкова, дарэчы, “маленькі”.

Н.Б.

Мора — у Гродне

У Гродзенскай выставачнай зале — экспазіцыя Марэка Акрасы.

Выстаўка арганізавана ў межах супрацоўніцтва Гродзенскай выставачнай залы і Дзяржаўнай галерэі мастацтваў у Сопаце. На ўрачыстым адкрыцці экспазіцыі прысутнічалі старшыня Гродзенскага гарвыканкама Барыс Казялкоў, а таксама дэлегацыя мэрэі польскага горада. Малады мастак займаецца графікай, плакатам, кніжнай ілюстрацыяй. А гродзенцы мелі магчымасць убачыць ягоны жывапіс.

Пляжы з блакітам вады і неба, рэтрааўтамабілі, яхты і самалёты, беласнежны раяль і сонечныя тэрасы — дадзеныя аtryбуты ствараюць атмасферу прыморскага горада, а ў цэнтры яго — вобраз жанчыны. Аўтар у час вернісажу сказаў аб тым, што паспрабаваў прывесці ў Гродна крыху мора і натхнення са сваёй радзімы.

Дар’я ЧАРКЕС
Гродна

Новы этап развіцця сяла: сацыякультурны зрээ

Згодна з планам нашых камандзіровачных выездаў, гэтым разам выправіўся ў Маларыцкі раён Брэсцкай вобласці. Едучы ў гэты куток Беларусі, думаў аб... Вялікарыце — вёсцы, якая знаходзіцца на тэрыторыі раёна і ў якой нарадзіўся вядомы беларускі мастак Мікалай Селяшчук. Цікава, ці памятаюць пра яго на малой радзіме, ці ёсць у Вяліка- або Маларыце музей славага земляка?

Маларыцкі раён з'яўляецца непаўторнай часткай Беларускага Палесся і знаходзіцца, да таго ж, на памежжы Украіны і Польшчы. На сённяшні дзень на Маларытчыне існуе разгалінаваная сетка ўстаноў культуры. Крэатыўныя знаходкі супрацоўнікаў Цэнтральнай раённай бібліятэкі, плённая праца культурнага Раённага цэнтру народнай творчасці, Гарадскога дома культуры зацікавяць кожнага наведвальніка гэтых устаноў. Напрыклад, у РЦНТ сабрана ўнікальная калекцыя ўзораў народнага касцюма Маларытчыны: тканы строй з Замшанаў, вышываны — з Радзежа і апрадка з Вялікарыты, Гвозніцы, Сбуража... Унікальнасць строю Маларыцкага раёна, згодна з даследаваннямі вядомага этнакультуролога, мастацтвазнаўцы Міхася Раманюка, — у ягонай архаічнасці, класічнай завершанасці формаў...

Але далейшай паспяховай працы мясцовых культурна-адукацыйных устаноў перашкаджае шэраг аб'ектыўных фактараў. Гэта слабая матэрыяльна-тэхнічная база сельскіх устаноў культуры, адсутнасць у Маларыце раённага краязнаўчага музея, нястача спецыялістаў харэаграфічнага, драматычнага, эстраднага жанраў для паспяховай работы клубнай сістэмы. Да таго ж, супрацоўнікі сферы культуры толькі распачынаюць працу па рэкламе, "раскручванні" і стварэнні адметных брэндаў Малырыччыны, якія паспрыялі б турыстычнай папулярнасці раёна. Галоўную ролю ў гэтай справе кіраўніцтва мясцовага райвыканкама небеспадстаўна адводзіць культурным работнікам. Ці здолеюць яны зацікавіць сваімі брэндамі як беларусаў, так і замежнікаў — пакажа час.

Народ пытаецца і прапануе

"Без мультымедыя — як без рук..."

Летась у Маларыце адбылося абласное свята "Дажынкі-2010". Пад гэтую дату ў райцэнтры былі добраўпарадкаваны вуліцы, адрамантаваны шэраг устаноў, у тым ліку — і аб'екты культуры. Але гэта не вырашыла ўсіх праблем у горадзе і на сяле. Менавіта на іх засяроджвалі маю ўвагу жыхары і культурныя работнікі Маларытчыны.

Васіль Сцяпанавіч, служачы, г. Маларыта:

— Наш Раённы цэнтр народнай творчасці знакамiты на ўсю Брэстчыну. Але летась у будынку РЦНТ былі распачаты рамонтныя работы, і яны пакуль, на жаль, не скончаны. Таму дзеці цяпер займаюцца ў адным з памяшканняў гарадскога Дома культуры. Калі ж РЦНТ "пераедзе" ў свой будынак?..

Марына, студэнтка, г. Маларыта:

— Чаго ў нас не стае — дык гэта раённага музея. Крыўдна...

Ала Алесіюк, дырэктар СДК аграгарадка "Лукава":

— Адрамантавалі наш СДК выдатна, маем якасную апаратуру. А вось чаго не хапае — дык гэта мультымедыяўнай устаноўкі. А без яе ў нашай справе — як без рук. Пакуль выходзім з сітуацыі за кошт таго, што бяром гэтую тэхніку ў школе. А хацелася б займаць сваю...

Анатоль Дзямянка, мастацкі кіраўнік СДК вёскі Дарапеевічы:

— Наша галоўная праблема — набыццё новага баяна. Ды і тэлевізар сучасны не пашкодзіў бы, каб падключыць да яго DVD-прайгравальнік...

Намеснік старшыні Малырыцкага раённага выканаўчага камітэта Вадзім ШПЕТНЫ працуе на сваёй пасадзе прыкладна два гады, але да драбніц ведае ўсе нюансы сацыякультурнага развіцця Маларытчыны. На традыцыйнай райвыканкамаўскай "лятуцы", ініцыяванай "К", быў абмеркаваны шэраг перспектывных задумак і планаў мясцовага кіраўніцтва па ўдасканаленні работы сферы культуры Маларыцкага раёна. У гутарцы, натуральна, узяў удзел і начальнік мясцовага аддзела культуры Андрэй ГАРБАЦЭВІЧ.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— Вадзім Паўлавіч, Маларыцкі раён знаходзіцца на мяжы з Украінай і Польшчай. Як выкарыстоўваецца такое выгаднае геапалітычнае становішча раёна, як развіваецца міжнароднае супрацоўніцтва ў культурнай сферы?

Вадзім ШПЕТНЫ:

— Сапраўды, мы знаходзімся як бы ў эпіцэнтры трох культур: у раёне акрамя беларусаў пражывае шмат палякаў і украінцаў. Яшчэ пазалетае падпісалі дамову аб супрацоўніцтве з Ратненскім раёнам Валынскай вобласці Украіны, а летась — з адміністрацыяй горада Менжынец Падляскі, што ў Польшчы. Пагадненні гэтыя прадугледжваюць шматбаковае

супрацоўніцтва, у тым ліку — і ў сферы культуры. Таму нашы калектывы ўжо неадночы пабывалі як ва Украіне, так і ў Польшчы. Натуральна, і замежныя госці прывітаюць да нас досыць часта.

Андрэй ГАРБАЦЭВІЧ:

— Цягам доўгага перыяду мы ладзім сустрэчы ў парку Дружбы, што размешчаны паміж пагранічнымі пераходамі між нашым раёнам і Ратненскім раёнам Украіны. Плануем праводзіць гэтыя сустрэчы на памежжы пад нейкімі юбілейныя даты.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— Мо варта задумацца і пра міжрэгіянальны або міжнародны праект? Напрыклад, прысвечаны народнай творчасці... Гэтая сфера, наколькі ведаю, у раёне вельмі развітая: у вас звыш 20 фальклорных калектываў...

Вадзім ШПЕТНЫ:

— Дадзеную тэму мы ўжо абмяркоўвалі. Цяпер ідзе праца па ўсталяванні сувязей, наладжванні кантактаў з нашымі суседзямі, а пасля выканання гэтай першачарговай задачы абавязкова будзем выходзіць на новыя рубяжы ў міжнародным культурным супрацоўніцтве. І тое — адзін з накірункаў, у якім абавязкова будзе працаваць аддзел культуры райвыканкама. Дадам, што ў раёне пад згідай

ступны год можна будзе закласці частку грошай пад рэалізацыю тых праектаў, якія ў гэтым пагадненні прапішам. Сума гранту — прыкладна 80 тысяч еўра. На гэтыя грошы, так бы мовіць, не надта разгорнешся, але некаторыя дробныя праекты можна рэалізаваць...

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— У вас ёсць вёска Вялікарыта, дзе нарадзіўся Мікалай Селяшчук. Чаму б не стварыць, да прыкладу, у гэтым паселішчы невялічкі музей, звязанца з родзічамі мастака, каб папрасіць некалькі экспанатаў для будучай установы: карціны, дакументы, фотаздымкі? Тым больш, прыкладаў дзейнасці падобных устаноў у Беларусі дастаткова: згадайма хаця б Музей Уладзіміра Караткевіча ў Оршы, Карцінную галерэю твораў Яўсея Майсеенкі ў Буда-Кашалёве... Падобная музейная ўстанова, цалкам у гэтым упэўнены, працавала б на імідж раёна...

Вадзім ШПЕТНЫ:

— Наконт музея ў Вялікарыце варта падумаць. Бо там цяпер ідзе працэс станаўлення аграгарадка, прыватнікі хочучь узяць ва ўласнасць участак, дзе знаходзіцца стары парк, і пабудавачь там з дзясятка гасцявых домаў. Калі гэты праект ажыццявіцца, дык і музей там будзе дарэчы. Можна будзе сапраў-

ды прадставіць у ім карціны Міколы Селяшчука, і паказаць у гэтай установе іншых знакамітых людзей раёна. Карацей, планы такія ёсць.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— А як думаеце працаваць з тымі ж турыстамі? Адзін з варыянтаў — задзейнічаць у іх абслугоўванні шматлікія фальклорныя калектывы раёна, паказваць абрады, спявачы, прадаваць сувеніры...

Вадзім ШПЕТНЫ:

— Пра гэта мы таксама неаднаразова гаварылі з Андрэем Сяргеевічам, і культура абавязкова будзе абслугоўваць турыстаў. Напрыклад, ладзіць сваю праграму, паказваць нашы адметнасці. Ды і з прыватнікамі папярэдняга гутарка ўжо вялася, — яны таксама гатовы да супрацоўніцтва. Перспектывным у гэтым плане выглядае турбаза ў Лукаве. А непадалёк ёсць вёска Ужова, дзе размешчаны Дом фальклору. Вось у тых мясцінах праца з турыстамі павінна быць пастаўлена на высокім узроўні. Ды і ўвогуле, трэба, каб сферы культуры і турызму ўзаемадзейнічалі больш шчыльна. Ад гэтага будучь у выйгрышы ўсе.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— А як піярыце сябе? Ці наладжана рэклама адметнасцей Маларытчыны, ці ёсць указальнікі да старадаўніх драўля-

Вяліка-ці Маларыта,

Еўрасаюза наладжана супрацоўніцтва Беларусі з Польшчай, Літвой, Украінай у рамках маладзёжных праектаў. Нашы калектывы запрашаюць выступаць у Польшчу. Яшчэ адзін бок супрацоўніцтва — рэалізацыя Міжнароднай праграмы трансгранічнага супрацоўніцтва "Польшча — Беларусь — Украіна".

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— Ведаю, па дадзенай праграме працуе ўжо шэраг раёнаў Гродзеншчыны. Не так даўно пабываў у Мастоўскім раёне. Там з дапамогай гранту менавіта пад гэтую праграму збіраюцца адрамантаваць Гудзеевіцкі дзяржаўны літаратурна-краязнаўчы музей, абнавіць музейную экспазіцыю...

Вадзім ШПЕТНЫ:

— Мы толькі падступаемся да супрацоўніцтва ў яе рамках: гаворка ідзе пакуль пра падпісанне дамовы. А на на-

Гарадскі дом культуры г. Маларыты.

Дэталі да агульнай карціны

Кніжку і дыск? Калі ласка!

План платных паслуг для Маларыцкай ЦБС — не маленькі: звыш 20 мільёнаў рублёў. Але больш за палову гэтай сумы мясцовыя бібліятэкары ўжо зарабілі. Выкананню плана спрыяе ўвядзенне новых відаў платных паслуг. Іх тут — 29. Ёсць і даволі цікавыя.

— Мы заключылі дамову з Брэсцкім абласным кінавідэапракатам, і цяпер у кожнай бібліятэцы раёна фактычна створаны пункты пракату фільмаў, — распавяла дырэктар Маларыцкай ЦБС Надзея Курдзюк. — Для нас гэтае супрацоўніцтва вельмі выгаднае: з тысячы рублёў за суткі пракату аднаго дыска 100 рублёў ідзе ў Брэст, а 900 рублёў — нам. Прычым гэтая паслуга карыстаецца вялікім попытам...

Ёсць у мясцовых бібліятэкараў і іншыя креатыўныя знаходкі. Як распавяла загадчык аддзела маркетынгу Маларыцкай ЦРБ Галіна Кучына, ужо цягам дзесяці гадоў мясцовыя бібліятэкары дапамагаюць сваімі метадычнымі матэрыяламі не толькі сельскім бібліятэкам, але і настаўнікам усіх школ раёна.

— У жніўні ў нас гарачая пара, — кажа Галіна Уладзіміраўна, — бо завітваем на пасяджэнні секцыі настаўнікаў па розных прадметах і прапануем ім свае

шмат разнастайнай літаратуры. Ужо сёлета ў аўтабібліятэцы з'явіцца ноўтбук і прынтар.

І яшчэ адна цікавая навіна. Маларыцкая ЦБС сёлета заключыла дамову з раённым Цэнтрам па працы, занятасці і сацыяльнай абароне. І таму ў летнія месяцы, пад час школьных канікул, у Дзіцячай раённай бібліятэцы будучы працаваць дзеці. Яны будуць дапамагаць бібліятэкарам падклеіваць, падшываць, "рэаніміраваць" старыя ці парваныя кнігі. Праца — нескладаная, але карысная для ўсіх: бібліятэка аднаўляе свае фонды і, у той жа час, выходзіць дзяцей, бо цалкам зразумела, што, папрацаваўшы ў бібліятэцы, падлеткі пасля будучы стаўцца да кнігі з павагай, беражлівасцю і піетэтам. Тым больш, за сваю працу на карысць чытачоў хлопчыкі і дзяўчынкі атрымаюць досыць неабліга заробак.

— Самае галоўнае — гэта людзі, тыя высокакваліфікаваныя кадры, што працуюць у нашых бібліятэках, — кажа Надзея Курдзюк, дарэчы, дэпутат раённага Савета дэпутатаў. — Без іх высылкаў, без гэтай каманды аднадумцаў, творчых і ініцыятыўных людзей, наўрад ці можна было б казаць пра паспяховасць нашай дзейнасці.

ных цэркваў, якіх шмат на гэтай зямлі, ці даецца аб'явы і сваю рэкламу ў Інтэрнэце або ў газетах?

Вадзім ШПЕТНЫ:

— Вось з гэтым у нас пакуль што праблема: сапраўднага менеджменту, сістэмнага падыходу у рэкламнай дзейнасці не стае...

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— Не так даўно ў Маларыце адкрылася гасцініца годнага ўзроўню, так што спыніцца прыезджым ёсць дзе. А вось што, напэўна, не спрыяе развіццю турыстычных паслуг, дык гэта адсутнасць у раёне краязнаўчай музейнай установы...

Андрэй ГАРБАЦЭВІЧ:

— У нас невялічкі музей ёсць у школах горада. А музей у сярэдняй школе № 2, які найбольш наведваюць і ў якім даволі багатая экспазіцыя, у хуткім часе займее яшчэ адно памяшканне для размяшчэння экспанатаў.

Вадзім ШПЕТНЫ:

— Так, мы размаўлялі з дырэктарам той школы, з прадстаўнікамі раённай ветэранскай арганізацыі, якія таксама зацікаўлены ў пашырэнні музейных плошчаў, і вырашылі спыніцца на гэтым варыянце. Бо, на жаль, пакуль што ў горадзе няма вольнага будынка, каб размясціць у ім раённы музей. Хоць размова пра ства-

рэне гэтай установы доўжыцца не першы год, і мы выдатна адчуваем яго запатрабаванасць як для мясцовых жыхароў, так і для турыстаў.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— Яшчэ адна ўстанова, у якую абавязкова завітае патэнцыйны турыст, — Раённы цэнтр народнай творчасці. Ягоныя супрацоўнікі працуюць даволі плённа ў плане адраджэння і захавання народных традыцый, сабралі ўнікальную калекцыю ўзораў народнага касцюма Маларытчыны. Але, на жаль, пакуль што ў будынку РЦНТ не скончаны рамонтныя работы. Калі плануецца іх завяршэнне?

вам культуры, але і працуе на захаванне традыцыйнай культуры.

Андрэй ГАРБАЦЭВІЧ:

— Гэта практыкуецца і ў нашых установах культуры, але пакуль што бясплатна. Абавязкова будзем пераводзіць дадзены від дзейнасці на платную аснову.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— І апошняе. Пасля паездкі па Маларытчыне адно з галоўных уражанняў — слабая тэхнічная база шматлікіх СДК раёна. Не стае найноўшай светлай і гукаўзмацняльнай апаратуры, камп'ютараў. Ды і аб'екты культуры ў некаторых аграгарадках — Чарняны, Макраны, "Арэхава" — не даведзены да ладу...

Андрэй ГАРБАЦЭВІЧ:

— СДК у аграгарадку "Арэхава" сёлета адрамантуем. А вось у Макранах і Чарнянах — сапраўды досыць праблемная сітуацыя: патрабуецца вельмі шмат грошай пад рамонт аб'ектаў культуры, што там месцяцца.

Вадзім ШПЕТНЫ:

— Сапраўды, даволі шмат пытанняў у нас па вёсцы, і мы гэтага не хаваем. Паступова, пры наяўнасці фінансавых сродкаў, будзем рамантаваць СДК, камплектаваць іх апаратурай. Нядаўна купілі новы раяль у Маларыцкую школу мастацтваў, адрамантавалі СДК у аграгарадку "Гвозніца", паставілі туды новую апаратуру, ды і Дом культуры ў аграгарадку "Лукава" выглядае пасля рамонту вельмі добра. Цяпер наша задача — каб тыя рэсурсы, якія мы маем (і матэрыяльныя, і чалавечыя), працавалі на аддачу, каб ва ўстановах з'яўляліся новыя гурткі, ладзіліся цікавыя мерапрыемствы, каб культурныя работнікі прывабілі сваёй працай дзяцей і падлеткаў. Тады і павысіцца імідж саміх работнікаў сферы культуры.

Андрэй ГАРБАЦЭВІЧ:

— Я заўжды кажу, зразумела напаўжартам, сваім калегам: можаце нават "заваліць" план платных паслуг, але павінны здзівіць людзей сваёй працай. У мяне падыход такі, і я яго не прыхоўваю ад Вадзіма Паўлавіча.

Вадзім ШПЕТНЫ:

— Скажу так. Супрацоўнікам сферы культуры варта заўсёды памятаць, што яны працуюць у такой жа дзяржаўнай установе, як школа, бальніца, крама. І калі чалавек прыходзіць туды, ён чакае якаснага абслугоўвання. Так і ў сферы культуры. Вось мы заўсёды крэдую, што культура ў нас фінансуецца па астатковым прынцыпе. А які імідж культурнай сферы? Трэба працаваць так, каб культуру шанавалі, неабходна здзіўляць людзей цікавымі мерапрыемствамі, каб усе разумелі: культурныя работнікі працуюць зладжана і якасна, і аддача ад іх дзейнасці не меншая, чым ад іншых супрацоўнікаў сацыяльнай сферы. Толькі такая праца прынясе плён і вынік.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ,

наш спецыяльны карэспандэнт
Мінск — Маларыцкі раён — Мінск
Фота аўтара

Фестываль з прыцэлам на інвестараў

Геаграфія Паставаў з эканомікай ды музыкай

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 3.)

Мы ведаем чатырох асобных майстроў — у Гродне, Пінску, Гомелі і Барысаве, — якія па сваёй ініцыятыве наладзілі выраб асобных інструментаў, але іх гучанне пакуль што не адпавядае запытам прафесійных музыкантаў. Паводле нашых падлікаў, у выкарыстанні сёння знаходзіцца каля трох тысяч цымбалаў. Некаторыя служаць творцам па 25 — 30 гадоў, іх патрэбна замяняць на новыя, таму гэтае пытанне неабходна вырашаць неадкладна.

Тадэуш Стружэцкі распавёў пра шляхі вырашэння гэтай сітуацыі:

— Мы падлічылі: каб аднавіць Барысавскую фабрыку, трэба ўкласти ў яе рэканструкцыю 35 мільярадаў рублёў. Сёння гэта немагчыма, таму варта стварыць лабараторыю і цэх па вырабе інструментаў, да якіх спрычыняцца ўсе спецыялісты, даследчыкі і майстры. Спадзяёмся, гэта ўдасца ажыццявіць на базе Інстытута культуры Беларусі. Тут жа можна арганізаваць акустычную лабараторыю, праводзіць сертыфікацыю, для таго, каб стварыць эталонны інструмент, які будзе годна гучаць на міжнародных фестывалях. Мэтанакіравана і імкліва мы распачынаем сур'ёзную гаворку наконт гэтай праблемы, запрашаем усіх зацікаўленых

міні-спектакль нікога не пакінула аб'якавым. Канкурэнцыю ім склалі "Нясвіжскія лыжары" з Нясвіжскага раённага Цэнтра культуры і адпачынку. Юнакі парадавалі дынамічнай сцэнаграфіяй, уменнем завалодаваць увагай публікі. А аркестр баяністаў і акардэаністаў Наваполацкага музычнага каледжа здзіўіў спачатку колькасцю удзельнікаў, а пасля — якасцю выканання класічных твораў. Салістка Наталля Шах, лаўрэат Рэспубліканскага конкурсу імя І.Жыновіча, на некалькі хвілін стала проста адным цэлым з акардэонам.

А замежныя калектывы дэманстравалі прыгажосць сваіх нацыянальных мелодый, здзіўлялі незвычайнымі формамі цымбалаў і гармонікаў ды невядомымі інструментамі. Авацыі выклікала экзатычная творчасць ансамбля народнай кітайскай музыкі "Цзіншы" пры Дзяльнянскай акадэміі мастацтваў. Творцы сумяшчаюць музыку, танец і невялікае

Ансамбль "Сянолія" (Клайпеда).

прадстаўленне ў адным нумары. Ансамбль атрымаў дыплом Першай ступені фестывалю. Пад час фестывальных дзён кітайская дэлегацыя запрасіла журы і мясцовыя ўлады на афіцыйную сустрэчу, пад час якой адбыліся дамовы наконт будучага супрацоўніцтва, удзелу ў іншых форумах.

Госці з Кітая паведалі, што ў іх краіне частку працы па стварэнні цымбалаў робяць майстры, а іншую частку вырабляюць на фабрыках, якіх у Кітаі дзесяць. На запрашэнне прафесара Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі Яўгена Гладкова вучыцца ў нашай ВДУ дзяўчына-музыкант калектыву з задавальненнем згадзілася.

Журы адзначыла, што літоўскі калектыв "Сянолія" і ансамбль рускіх народных інструментаў "Калінка" г. Кірэва Цярской вобласці найлепш захаваў аўтэнтычнасць выканання. Харызматычнасць, "народнасць" удзельніц з апошняга запамняцца многім.

К.Гарашчанка (Наваполацк).

творцаў дапамагчы яе вырашаць. На яе мы звернем увагу і на адным з пасяджэнняў калегіі Міністэрства культуры.

Дык "Хто каго?"

Як і многія гараджане, якія на выхадныя пакінулі свае дамы, каб сачыць заходам свята, я з задавальненнем назірала за канцэртнымі нумарамі ўдзельнікаў конкурсу "Хто каго?". Самыя маленькія цымбалісты з Паставаў Ліза Плазава, Аляксандра Палкіна і Кацярына Бараноўская былі надзвычай сур'ёзнымі і засяроджанымі. Больш старэйшая Кацярына Гарашчанка са Смалявіцкай дзіцячай школы мастацтваў

Гурт імя Агара Эль Аджара з арабскіх паселішчаў Галанскіх Высот Ізраіля.

паказала вельмі высокі ўзровень валодання інструментам. Упэўнена, яе чакаюць вялікія перспектывы ў музычным мастацтве, а журы ўзнагародзіла яе дыпломам Першай ступені.

Гармонікі ажывалі ў руках хлопцаў — удзельнікаў ансамбля гарманістаў "Картузьяне" Бярозаўскай дзіцячай школы мастацтваў. Акрамя народных найгрышаў, мелодый яны выканалі і вясёлыя прыпеўкі, адаптаваныя пад сённяшні час. З магутным драйвам і шчырай асалодай гралі дзеці і падлеткі не толькі на звычайных інструментах, але і на "прыладах": на касе, піле, патэльнях, місках, дошках для прання, каробачцы, талерцы. Іх выступленне

Турперспектывы на памежжы

а іміджа не стае

Райвыканкамаўская "лятушка" з "К"

Вадзім ШПЕТНЫ:

— Летась правялі абласныя дажынкi, і цяпер вяртаем крэдыты. Плануем завяршыць рамонт у РЦНТ да канца бягучага года.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— А чаму ў тым жа РЦНТ няма сало-на-крамы? Продаж сувенірнай прадукцыі — яшчэ адзін шлях да задавальнення турыстычных патрэб і да папаўнення "скарбонкі" плана платных паслуг...

Вадзім ШПЕТНЫ:

— З сувенірнай прадукцыяй у нас пакуль слабавата...

Андрэй ГАРБАЦЭВІЧ:

— На мой погляд, добрым попытам карыстаюцца ў турыстаў сувеніры з керамікі, ганчарныя вырабы. У нас такога няма. Тут патрэбны чалавек з вопытам, адпаведнае абсталяванне. А тое, што можам зрабіць — ручнікі, вырабы з саломкі, атрымліваецца дарагім па сабекошце, і купіць гэта бывае папросту не па кішэні.

Вадзім ШПЕТНЫ:

— Але усё адно варта ўшчыльную заняцца гэтай справай: прадаваць сувеніры, кнігі аб Маларыце, буклеты не толькі ў РЦНТ, а да прыкладу, і ў гасцініцы. Нядаўна быў у Жыровічах: там побач з манастыром працуе сувенірная лаўка, дзе добра разыходзяцца сувеніры з дрэва. Мо і нам паспрабаваць развіваць гэты накірунак? Таксама можна наладзіць супрацоўніцтва з ЗАГСам і прапаноўваць маладажонам купляць вясельныя ручнікі. Нават калі ён будзе каштаваць 80 тысяч, жаніх з нявестай гэтых грошай не пашкадуюць, бо гэта — сувенір на ўсё жыццё. Трэба проста шукаць і знаходзіць свой стыль, сваю "фішку".

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— Дарэчы, пад час роспісу маладых у ЗАГСе можна было б ладзіць тэатралізацыі з элементамі вясельнага абраду. У іншых рэгіёнах Беларусі такое робіцца і не толькі прыносіць прыбытак устано-

Погляд мастацтвазнаўцы

Галерэя — дарэчы!

Мікалай Селяшчук — лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі, працаваў у розных жанрах станковага жывапісу, пераважна — у фігуратыўнай карціне і партрэце, а таксама ў станковай ды кніжнай графіцы, у эскібрысе. Быў узнагароджаны 18 дыпламамі і прэміямі прэстыжных конкурсаў кнігі, залатым медалём і дыпламам Біенале кніжнай ілюстрацыі ў Братыславе (Славакія, 1989 г.). Біяграфічным цэнтрам Кембрыджскага ўніверсітэта быў названы Чалавекам года ў галіне культуры (1992 г.).

М.Селяшчук. "Дарога дадому".

У гісторыю беларускага жывапісу ўвайшоў як вынаходца своеасаблівага аазіса Свабоды — захавальнікам культурнай памяці, віртуозным умельцам-майстрам кампазіцыі і колерарытмікі. Тэмы і сюжэты яго мастацтва знітаваны з думкамі аб радзіме, яе гісторыяй, казачнай прыродай, людзьмі, сучаснымі праблемамі экалогіі зямлі і экалогіі душы, метамарфозамі чалавечых пачуццяў і надзей. Яму былі ўласцівы не толькі асобая іранічнасць і гратэскавасць, але і незвычайная сардэчная шчодрасць і дабрыня. Ён пісаў свет такім, якім ён яго бачыў: агрэсіўным і чалавечым, безбаронным і магутным, рацыянальным і фантастычным, жадлівым і добрым, карнавальным і жорсткім. І ў гэтых творах ён таленавіта аб'ядноўваў у прасторы палатна, здавалася б, нез'яднаныя ў жыцці з'явы і рэчы. Як Сталкер у Таркоўскага, мастак вёў гледача да сваёй мэты, да сэнсу адлюстраванай светабудовы не простым, ілюстрацыйным, а складаным, шматзначным, сімвалічным шляхам, шляхам пазнання існага, шляхам складаных вобразных асацыяцый і пластычных метафар. Стыхія ірацыянальнага ў яго заўжды ўтаймавана мастацтвам. Дары фантазіі ювелірна апрацаваны, упарадкаваны, акультываваны ў чарадзейнай майстэрні ўяўлення.

Апошнія карціны Міколы Селешчука называюцца "Вяртанне на Радзіму" і "Дарога дадому". Па якіх бы краінах і кантынентах ён ні вандраваў, заўжды сумаваў па роднай зямлі і імкнуўся хутчэй да яе вярнуцца. Чым не яшчэ адзін важкі доказ на карысць неабходнасці стварэння карціннай галерэі майстра на ягонай малой радзіме?

Барыс КРЭПАК

Вялікасвецкае хатняе выхаванне XIX стагоддзя давала бліскучую адукацыю і рыхтавала дзяўчыну да сямейнага жыцця. Магдаліна з роду Завішаў не стала выключэннем. Пасля заканчэння так званых "ўніверсітэтаў" у 19 гадоў яе выдалі замуж за старога магната. Аднак яна стала адзінай у айчынай гісторыі краіны княгіняй, якая лічыла і называла сябе менавіта беларускай, а таксама пакінула вялікі след у культурным адраджэнні пачатку XX ст.

І хоць большасць непасрэдных удзельнікаў культурнага адраджэння пачатку XX ст. пазней ніяк не ўзгадае пра яе ролю ў патрыятычнай справе, але ж зразумела, што выдавецкія праекты фінансаваліся не са сціплай студэнцкай стыпендыі. Як сведчаць факты, у тым ліку запісы грамадскага дзеяча пачатку мінулага стагоддзя Аляксандра Уласава, княгіня выдаткова заўсёды шмат сродкаў і на канкрэтныя мэты. Зразумела, што фінансаванне ішло, так бы мовіць, з рук у рукі.

Асаблівым яе клопам было стаўленне беларускіх літаратараў-творцаў. У прыватнасці, грошы на выданне першай і адзінай прыжыццёвай кнігі Максіма Багдановіча — далёка не адзіны з эпизодаў яе мецэнацкай дзейнасці. Цікавая дэталі: Іван Луцкевіч і іншыя супрацоўнікі першых беларускіх выданняў, якія яна на той час ужо шчодро фі-

га таварыства, то будзе для каталікоў-беларусаў касцёл у Лондане, то выступіць аўтаркай праекта пабудовы велічнага касцёла і шпітала ў Мінску. Ды і адначасова — безліч дабрачынных спраў.

Пасля смерці другога мужа (ён быў забіты на пачатку Першай сусветнай вайны ў 1914 годзе) грамадская дзейнасць Магдаліны Радзівіл не перапынілася. Мінскімі ўладамі яна была запрошана ў кіраўніцтва "Таварыства дапамогі сем'ям ніжэйшых чыноў", брала на

Колькі кніг выйшла з "Лебедзем"?

"Праектная дзейнасць" Магдаліны Радзівіл

Магдаліна Іванаўна — дачка знакамітага беларускага этнографа і археолага Івана Завішы, які напрыканцы XIX стагоддзя быў у ліку найбуйнейшых землеўласнікаў Мінскай губерні. У сваіх успамінах пра дзяцінства Магдаліна звяртае ўвагу на тое, што ў ейнай сям'і вельмі паважліва ставіліся да сялян, імкнуліся не абцяжарваць іх, а ў цяжкую хвіліну і дапамагчы. Якія б тэндэнцыі ні былі пашыраны ў Расійскай імперыі, Завішы заўсёды мелі выразнае ўяўленне пра свой радавод. Невыпадкава ў іхняй сям'і захоўваўся адзін з найлепшых сямейных архіваў, з якога відаць не толькі беларускае паходжанне роду, але і ўклад продкаў у скарбонку дзяржаўнага развіцця Вялікага Княства Літоўскага. Беларускасць Магдаліны, якую яе сучаснікі адзначалі як экскантрызм натуры, блазанства, моднае на той час, была яе існасцю.

З безліччых варыянтаў жаночага існавання, якія пасля смерці мужа даваў ёй стан найбуйнейшай землеўласніцы Паўночна-Заходняга краю, яна самастойна абрала шлях падтрымкі першых парасткаў нацыянальнага культурнага адраджэння. Гэтану спрыяла і імя бацькі, якога добра ведалі не толькі ў навуковых колах Расіі і Польшчы, але, перш за ўсё, у Вільні і Мінску, дзе ў Магдаліны было шмат сяброў.

У той жа час, цалкам прысвяціць сябе грамадскай дзейнасці перашкаджалі справы. Яно і не дзіва: кіраўніцтва агромністымі зямельнымі і ляснымі абшарамі (маэнткі Кухцічы і Жорнаўка на тэрыторыі сучасных Уздзенскага і Асіповіцкага раёнаў) патрабавала штодзённага асабістага кантролю.

У 1906 годзе Магдаліна выйшла замуж другі раз. Гэты шлюб, варты рамана, даў ёй не толькі маладога рухавага гаспадара (афіцёр Мікалай Радзівіл быў маладзейшы за яе на дзевятнаццаць гадоў), але і абарону. Як вынік, неўзабаве Магдаліну пачалі згадваць у шэрагу перадавых гаспадарнікаў краю.

Зразумела, што ў свае гады (у 1911-м ёй споўнілася 50) яна не магла быць удзельніцай нацыянальных маладзёжных суполак, ды і ім наўрад ці патрабавалася ейны непасрэдны ўдзел. Але тое, што княгіня Радзівіл спрыяе беларускай культуры, што яна свой чалавек, у коле адраджэнцаў пачатку XX стагоддзя з'яўлялася агульнавядомым фактам. Яе дом у маэнтку Жорнаўка быў пастаянна адкрыты для наведвальнікаў, саму яе можна было убачыць то ў Мінску, то ў Вільні, то, разам з мужам, у Санкт-Пецярбургу, дзе ў час размовы з Браніславам Эпімах-Шыпілам дамовіліся адкрыць першую айчынную выдавецкую суполку "Загляне сонц і ў нашэ ваконца".

нансавала, мелі, як сведчаць дакументы, для выдання гэтай кніжкі грошы. Але паколькі размова ішла пра Максіма Багдановіча, з сям'ёй якога княгіню звязвалі цесныя сяброўскія сувязі, яны вырашылі скарыстацца гэтай акалічнасцю і здабыць у Магдаліны Радзівіл дадатковыя сродкі на выданне. Не раз ашуканая тымі, каго падтрымлівала, яна паставіла ўмову, каб выданне пабачыла свет з яе фамільным гербам "Лебедзь". Выдаўцы задаволілі патрабаванне, пра што і сведчыць той самы "Лебедзь" на тытуле "Вянка". Але ці толькі ў гэтай кніжцы? Следам у вядомай з паэтычных радкоў Максіма Багдановіча друкарні Марціна Кухты ў Вільні пабачыў свет шэраг кніг з гербам княгіні Радзівіл. Гэта сведчыць, што яна фінансавала не асобную кніжку, а цэлую серыю, куды ўвайшлі зборнікі Канстанцыі Буйло, Ядвігіна Ш. і нават Якуба Коласа (пад псеўданімам "Тарас Гушча"). Але ніводны з аўтараў ніколі не згадваў пра гэтае фінансаванне, бо, хутчэй за ўсё, пра яго і не ведаў. Княгіня заставалася публічнай фігурай: пра дзейнасць яе згадваўся не ў нацыянальным друку, а ў афіцыйных мінскіх ці варшаўскіх выданнях, побач з імёнамі дэпутатаў Дзяржаўнай думы. Можна лічыць выключэннем з правілаў, што літоўцы ў 1913 годзе даведваліся пра перадачу Магдалінай 20 тысяч рублёў у Вільню братам Луцкевічам і А.Уласаву на развіццё беларускай выдавецкай справы, і ледзь не наклікалі бяды. Усё абышлося толькі дзякуючы знаходлівасці яе юрыста, які непасрэдна ажыццяўляў гэтую перадачу.

Фінансаванне служэнне Айчыне ажыццяўлялася Магдалінай Радзівіл на фоне няспынальнай грамадскай дзейнасці. То яна фундае бясплатныя ложка для хворых у шпіталі мінскага Дабрачынна-

свой кошт у Жорнаўку на летні адпачынак дзяцей ахвяр ваенных дзеянняў, працягвала змаганне за будаўніцтва касцёла, штотдзённа прымала шматлікіх абяздоленых.

Тым часам набліжалася рэвалюцыя. І ўсё ж Магдаліна Радзівіл паспела зрабіць яшчэ колькі добрых і важных для асветы Айчыны спраў. У прыватнасці, ёй удалося ажыццявіць сваё разуменне беларускасці і ўвесці ў сваіх маэнтках у якасці афіцыйнай беларускай мовы. У верасні 1918 года газета "Вольная Беларусь" пісала: "Коштам княгіні Радзівіл у Ігуменскім павеце адкрыты тры беларускія пачатковыя школы, апроч таго, чатыры школы намечаны да адкрыцця ў бліжэйшы час. У м[ястэчку] Узда Ігуменскага павета памянёная землеўласніца адкрывае рамесніцкае вучылішча для сялянскіх дзяцей..."

Потым віхура перамен закінула яе за мяжу — у Швейцарыю, дзе Магдаліна Іванаўна правяла свае апошнія дні і пайшла з жыцця ў 1945 годзе.

Думаецца, што нават удалечыні ад Радзімы ў слаўнай мецэнаткі на ўспамін захоўвалася сціплая брашурка, выданая ў 1918-м у Мінску. Там імя Магдаліны Іванаўны — у шэрагу волатаў нацыянальнага культурнага адраджэння нароўні з імёнамі Браніслава Эпімах-Шыпілы, Яўхіма Карскага, Браніслава Тарашкевіча, Аркадзя Смоліча, Максіма Гарэцкага, Янкі Купалы, Якуба Коласа.

Віктар ХУРСІК

На здымках: княгіня Магдаліна Радзівіл з дачкой Людвікай на карціне невядомага мастака 1880 — 1890 гг. (выява з фондаў Нацыянальнага гістарычнага архіва Беларусі); герб "Лебедзь".

А калі пад'ёмны мост?

Падсумаванні і планы Мірскага замка

Амаль паўгода прайшло з дня ўрачыстага адкрыцця Замкавага комплексу "Мір". За гэты час тысячы айчынных і замежных турыстаў азнаёміліся з усімі архітэктурнымі асаблівасцямі славутай беларускай фартэцыі і яе інтэр'ерным рашэннем, што спалучыла старадаўнія традыцыі і сучасныя дызайнерскія напрацоўкі.

Не менш, чым турыстаў, цікавіць лёс Мірскага замка і айчынных вучоных, у тым ліку гісторыкаў, археолагаў, краязнаўцаў, мастацтвазнаўцаў, нумізматаў, рэстаўратораў, многія з якіх непасрэдна ўдзельнічалі ў аднаўленні і музеефікацыі Мірскага замка. А таму абмеркаваць канчатковыя вынікі працяглага працэсу рэстаўрацыі было вырашана ў межах навукова-практычнай канферэнцыі "Вынікі і ўрокі рэстаўрацыі і музеефікацыі Замкавага комплексу "Мір", што днямі адбылася пры непасрэдным удзеле Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь і Нацыянальнага мастацкага музея.

У межах вынікавай, сёмай па ліку, канферэнцыі, якая стала чарговай спробай аналізу спосабаў і метадаў захавання беларускай гісторыка-культурнай спадчыны, айчыннымі спецыялістамі былі прааналізаваны вынікі

працы, праведзенай у замкавым комплексе. Апрача станоўчых момантаў на прадстаўнічым форуме гучалі і праблемныя па далейшым удасканаленні Мірскага замка. У прыватнасці, па словах дырэктара Замкавага комплексу Сяргея Беразоўскага, плануецца далейшая праца па развіцці музейных экспазіцыяў; цягам бліжэйшага часу мае быць даведзены да ладу маляўнічы парк, што акаляе колішнюю рэзідэнцыю Святаполк-Мірскіх; не застанецца без увагі і пад'ёмны механізм замкавага моста.

Вынікам навукова-практычнай канферэнцыі павінна стаць магчымасць выкарыстання назапашанага вопыту пры аднаўленні Мірскага замка з улікам шэрагу заўваг у наступных работах па рэстаўрацыі і музеефікацыі беларускіх замкаў айчыннымі спецыялістамі.

К.А.

Вавулічы на фота

Бабруйскія нашчадкі Пушкіна

Гісторыя шэрагу гарадоў і мястэчак Беларусі цесна звязана з іх уладальнікамі. У іх ліку — і імя ваеннага ды дзяржаўнага дзеяча Ламба, якому імператрыца перадала 24 тысячы дзесяцін у Бабруйскім павеце Мінскай губерні.

Але сёння гэтае прозвішча ні пра што не кажа ні жыхарам вёскі Ламбава Бабруйскага раёна, ні жыхарам самога Бабруйска. Між тым, менавіта ад Івана Варфаламеевіча Ламба, які аддаў дочкам у пасаг велізарныя зямельныя ўладанні, пачынаецца гісторыя з'яўлення прадстаўнікоў такіх дваранскіх родаў у нашым краі, як Галахастава, Васьковы, Варанцовы-Вельямінавы і Пушкіны.

Менавіта апошняму роду прысвечана новая фотавыстаўка "Сусвет дваранскай сядзібы. Нашчадкі А.С. Пушкіна на Бабруйшчыне", якую падрыхтавалі супрацоўнікі Бабруйскага краязнаўчага музея. У межах праекта прадстаўлены невядомыя дагэтуль шырокая публіцы і краязнаўцам фотаздымкі Вавуліцкай сядзібы (сёння гэта вёска Дубоўка). На жаль, большасць пабудовы маэнтка Вавулічы Бабруйскага павета беззваротна страчаны, але фота дома, флігеля, парку, гаспадарчых пабудов бе-

ражліва захоўваюцца ў старых альбомах нашчадкаў А.С. Пушкіна. Апрача гэтага, на выстаўцы дэманструюцца таксама і партрэты І.Ламба, яго зяця П.Галахастава, а таксама прадстаўнікоў некалькіх пакаленняў нашчадкаў пазта.

Гэтыя ўнікальныя фотаздымкі з'явіліся ў музеі дзякуючы жыхарцы Фларэнцыі Ганне Варанцовай-Вельямінавай, прапраўнучцы Аляксандра Пушкіна: яна пераслала ў Бабруйскі краязнаўчы музей каштоўныя матэрыялы з сямейнага архіва. Да таго ж, асобныя фота былі атрыманы ўстановай яшчэ ў 60-я гады мінулага стагоддзя ад іншай праўнучкі А.Пушкіна — Софіі Паўлаўны Варанцовай-Вельямінавай, з якой музей вёў актыўную перапіску.

Іна АЎСЕЙЧЫК, навуковы супрацоўнік Бабруйскага краязнаўчага музея
На здымку: сядзіба ў Вавулічах і яе жыхары.

МУЗЕІ *

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20. Тэл.: 227 45 62.

- Мастацтва Беларусі XII — XIX стст.
- Мастацтва Беларусі канца XIX — пач. XXI стст.
- Мастацтва Расіі XVIII — пачатку XX стст.
- Мастацтва краін Усходу XV — XX стст.
- Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст.
- Экспазіцыя жывапісу, скульптуры, графікі мастакоў 1940-х — 1980-х гг.
- Выстаўкі:**
- Выстаўка "И дольше века..."
- Выстаўка М. Міхалапа "Маё XX-е стагоддзе"
- Выстаўка графікі "И прелести твоей секрет разгадке жизни равносилен..."
- Да 18.07.2011.
- "ТРОГАТЕЛЬНАЯ выставка"
- Да 18.07.2011.
- Фотавыстаўка "Копия мнимой реальности"
- Да 13.06.2011.
- Выстаўка "Італія, радзіма натхнення"

Філіялы
Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь:

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАУ, КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА ПЕРШАЙ ПАЛОВЫ XIX ст."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а. Тэл.: 227 87 96.

- Пастаянная экспазіцыя.

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА ў в. Раўбічы

Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі р-н. Тэл.: 507 44 68.

Выстаўка "Таямніцы дрэва. Разьба па дрэве, чаканка"

МУЗЕЙ В.К. БЯЛІНІЦКАГА-БІРУЛІ ў г. МАГІЛЁВЕ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37. Тэл.: (8-0222) 22 48 87.

- Пастаянная экспазіцыя. "Культура I-й пал. XIX ст."

МУЗЕІ *

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. К.Маркса, 12. Тэл.: 227 43 22.

Экспазіцыі:

- "Мастацтва ў гарадской культуры XIX — пачатку XX стст."
- "Старажытная Беларусь"
- "Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы"
- "З крыніц адвечнай прыгажосці"
- "Водбліскі ваеннай славы" (еўрапейская зброя і вайсковае абмундзіраванне XIX — 1-й пал. XX стст.).
- Выстаўкі:**
- "Экспануецца ўпершыню"

■ Тэатралізаваная экскурсія паводле казак Якуба Коласа. Выстаўка:

- "Дзе льецца Нёман срэбраводны". Да 01.07.2011.
- "Родныя вобразы". Да 20.06.2011.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Янкі Купалы, 4. Тэл.: 227 78 66.

Экспазіцыя:

- Пастаянная экспазіцыя "Жыццё і творчасць Янкі Купалы"
- Цыкл музейна-педагагічных заняткаў з элементамі тэатралізацыі "Дзядзька Янка, добры дзень!" для дзяцей малодшага школьнага ўзросту і сямейнага наведвальніка.
- Музейная гульня

прасаванай фларыстыкі (ашыбана) мастачкі Анжалікі Чудзевіч "Натхненне".

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 25а. Тэл.: 226 03 98.

Экспазіцыі:

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстаўкі:**
- "Пераможцы"
- "Вітражы партызанскай мудрасці і кемлівасці"
- "Дарогамі Перамогі"
- Бацька і сын Федарэнкі**. Да 31.08.2011.
- Фотавыстаўка Ларысы Салодкінай "Творцы Перамогі"

■ Выстаўка карлікавых дрэў **Д.Віхарова "Бансай"**.

Экспазіцыі:

- "Культавыя прадметы" ("Дамавая царква", паўночны рызаліт палаца).
- "Загадкавыя фантазіі мора" (грот палаца).
- Экспазіцыя, прысвечаная дзяржаўнаму дзеячу СССР А.Грамыку.
- "Чырвоная гасцеўня"
- "Зала ўрачыстых прыёмаў"
- Экспазіцыя адкрытага захавання археалагічнай калекцыі музея (цокальны паверх паўднёвай галерэй).
- Вежа палаца Румянцавых і Паскевічаў*

(вул. Кірава, 8). **Гомельскі парк Приватная калекцыя галубуў "Сімвал міру і любові"**.

ГОМЕЛЬСКІ АБЛАСНЫ МУЗЕЙ ВАЕННАЙ СЛАВЫ

г. Гомель, вул. Пушкіна, 5. Тэл.: (8-0232) 77 60 60.

- Пастаянная ваенна-гістарычная экспазіцыя.
- Пастаянная выстаўка тэхнікі на адкрытай пляцоўцы.
- На тэрыторыі музея працуе пнеўматычны цір.
- "Музей крміналістыкі". Выставачная зала:
- Падрыхтоўка новай выстаўкі.

ГАЛЕРЭІ *

ПАЛАЦ МАСТАЦТВА

г. Мінск, вул. Казлова, 3. Тэл./факс.: 290 60 10.

- **Фестываль культуры і мастацтва Ірана.**

МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ "УНІВЕРСІТЭТ КУЛЬТУРЫ"

г. Мінск, Кастрычніцкая плошча, 1 (Палац Рэспублікі). Тэл.: 227 26 12.

- Выстаўка Васіля Зянько "Reflexus"

КАРШІННАЯ ГАЛЕРЭЯ Г.ВАШЧАНКІ

г. Гомель, вул. Карповіча, 4, пр.Леніна, 43. Тэл.: (8-0232) 77 75 20.

Экспазіцыя:

- "Уладальнікі Гомельскага маёнтка Румянцавы і Паскевічы".
- Выстаўкі:**
- Выстаўка кнігі "Мастацтва для вечнасці"
- Выстаўка твораў Вольгі Капачовай "Muchos bosses". Паўночнае крыло палаца
- Выстаўкі:**
- **Пакой крывых люстэркаў.**
- "Свет звяроў Гомельшчыны"
- Куток жывых экзатычных рэптылій.
- Зімовы сад*
- Свет субтрапічных раслін і жывёл.
- Працуюць рэстаўрацыйныя майстэрні і адзел па турызме*

Экспазіцыя:

- Выстаўка-продаж твораў выяўленчага мастацтва, сувеніраў і тавараў для мастакоў.
- Выстаўкі:**
- Выстаўка габеленаў Галіны Крываблочкай.
- Выстаўка алавяных салдацікаў і мадэлей караблёў А.Ляўкова.
- Конкурс дзіцячай і юнацкай творчасці памяці Станіслава Дзьвяканова.
- Праект "Творчая лабараторыя" на базе Чыгуначнага каледжа.

НАГАДВАЕМ! ПРАЦЯГВАЕЦЦА ПАДПІСКА НА ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА" НА ДРУГОЕ ПАЎГОДДЗЕ 2011 ГОДА!

УВАГА!

Падпісныя індэкссы:
індывідуальная падпіска — 63875,
ведамасная падпіска — 638752.

Паспяшайцеся на пошту!

■ Праект Вольгі Смаляк "Ажылыя карціны Андрэя Смаляка".

Дом-музей І З'езда РСДРП г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а. Тэл.: 290 68 47.

■ Пастаянная экспазіцыя "Гісторыя І З'езда РСДРП".

- "Падары клопат дзецям"

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ ЯКУБА КОЛАСА

г. Мінск, вул. Акадэмічная, 5. Тэл.: 294 91 96.

- Пастаянная літаратурна-мемарыяльная экспазіцыя "Якуб Колас. Жыццё і творчасць"

"У пошуках Папараць-кветкі".

- Выстаўка "Свет там думкі хітрыя знае..." (рэклама ў перыядычным друку пач. XX ст. у артэфактах эпохі).

ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ

г. Мінск, вул. М.Багдановіча, 15. Тэл.: 334 56 21.

Выстаўкі:

- "Традыцыі і культура Палесціны"
- "Свет шчодры. Свет мяне паўторыць..." (да 80-годдзя з дня нараджэння У.Караткевіча).
- "Васіль Быкаў. Шлях, вызначаны лёсам"
- "Спадарожнікі дзяцінства"
- Выстаўка карцін у тэхніцы

ГОМЕЛЬСКІ ПАЛАЦАВА-ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ

г. Гомель, пл. Леніна, 4. Тэл.: (8-0232) 74 19 11.

Цэнтральная частка палаца

Выстаўкі:

- Выстаўка васковых фігур "Таёмная вячэра"
- Выстаўка работ маладых мастакоў з калекцыі Музея сучаснага выяўленчага мастацтва "Belart.by"
- "Прастора, напоўнена сэнсам"
- Выстаўка Мікалая Батвінніка "Ты, што бягуць па лязу брытвы"

ТЭАТРЫ *

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай камуны, 1. Тэл./факс: 334 11 56.

- 13 — "Аїда" Дж.Вердзі.
- 14 — "Шчаўкунок" П.Чайкоўскага.
- 15 — "Снягурка" М.Рымскага-Корсакава.
- 16 — "Бахчысарайскі фантан" Б.Асаф'ева.
- 17 — "Лебядзінае возера"

РЭСПУБЛІКАНСКІ ТЭАТР БЕЛАРУСКАЙ ДРАМАТУРГІІ

г. Мінск, вул. Крапоткіна, 44. Тэл.: 334 60 08.

- 11 — "Спектакль № 7" Я.Карняга.

13 — "Інфляцыя пачуццяў"

М.Рудкоўскага.

- 14 — "Яго апошняе каханне (Лета)" А.Дзялендзіка.
- 15 — "Сталіца Эраўнд" С.Гіргеля.
- 16 — "Нязваны госць" С.Бартохавай.

17 — "Раман+Юлія"

Д.Балыка.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ АКАДЭМІЧНЫ МУЗЫЧНЫ ТЭАТР

г. Мінск, вул. Мяснікова, 44. Тэл.: 200 81 26.

12 — "Марыца"

І.Кальмана.

- 13 — "Блакітная камя" К.Брэйтбурга.
- 14 — "Адночы ў Чыкага"
- 15 — "Мая жонка — ілгуння" В.Лына, У.Лукашова.
- 16 — "Чароўны свет аперэты"

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА — АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА
Выдаецца з кастрычніка 1991 года
Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь
Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь
Галоўны рэдактар — Людміла Аляксееўна **КРУШЫНСКАЯ**
Рэдакцыйная калегія:
Лілія АНАНІЧ, Уладзімір АРЛОЎ, Міхаіл БАРАЗНА, Уладзімір ГЛЕП, Ірына ДРЫГА, Аляксей ДУДАРАЎ, Кацярына ДУЛАВА, Валянцін ЕЛІЗАР'ЕЎ, Міхаіл КАЗІНЕЦ, Віктар КУРАШ, Барыс СВЯТЛОЎ, Святлана СУХАВЕЙ, Міхаіл ФІНБЕРГ, Леанід ШЧАМЯЛЁЎ, Уладзімір ШЧАСНЫ.
Рэдакцыя:
Сяргей ТРАФІЛАЎ (намеснік галоўнага рэдактара), Пётр ОВАД (адказны сакратар).
Рэдактары аддзелаў:
Канстанцін АНТАНОВІЧ, Надзея БУНЦЭВІЧ, Таццяна КОМАНАВА, Барыс КРЭПАК, Настасся ПАНКРАТАВА, Яўген РАГІН, Ілля СВІРЫН, Антон СІДАРЭНКА.
Спецкарэспандэнты:
Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ, Алена САБАЛЕЎСКАЯ, Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ.
Загадчык аддзела фотайлюстрацый — Юрый ІВАНОЎ
Карэктар — Інга ЗЕЛЬГІС
Мастацкі рэдактар — Наталля ОВАД
Адрас рэдакцыі:
220013, Мінск, пр.Незалежнасці, 77. Пакой 16-28, 94-98, чацвёрты паверх.
Тэлефоны:
(017) 290-22-50 (прыёмная)
(017) 286-07-97,
(017) 334-57-23
Тэлефон/факс:
(017) 334-57-35
Рэкламны адзел:
тэл. (017) 334-57-41
www.kimpress.by
E-MAIL: kultura@tut.by

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова "Культура і мастацтва"
Ліцэнзія на выдавецкую дзейнасць ЛВ №02330/0003879 ад 17 красавіка 2009 г.
220013, Мінск, пр.Незалежнасці, 77. Тэл. (017) 290-22-50.
Бухгалтэрыя:
тэл. (017) 334-57-35
Аўтарскія рукапісы не рэцэнзуюцца і не вяртаюцца.
Аўтары допісаў у рэдакцыю паведамляюць сваё прозвішча, поўнаснае імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар пашпарта, дату выдачы, кім выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца работы, зваротны адрас.
Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. "Матэрыял на правах рэкламы."

© "Культура", 2011.
Індэкс 63875
Наклад 8305
Падпісана ў свет 9.06.2011 у 18.30
Замова 2709
РУП "Выдавецтва "Беларускі Дом друку". ЛП № 02330/0494179 ад 03.04.2009.
пр.Незалежнасці, 79, 220013, Мінск.
ISSN 1994-4780

